

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:
Enostopna petlinna vrsta
malih oglaš po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 5.— in 4.—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredniška telefon 50, upravniška 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Prvi korak k reviziji ustave.

Radikalna stranka je v silni zadregi in poparjena do skrajnosti. S svojimi centralističnimi metodami, ki so ji omogočali korupcijsko politiko, je sama sebi nastala zanka in se v njo ujela. Ko je demokratska stranka pod vplivom Svetozarja Pribečevića in njegovega priveska v Sloveniji divjala v centralistični omami, so se radikali držali bolj rezervirano, tako da je javnost dobila vtis, da bi se morda z njimi dalo govoriti o reorganizaciji države v smislu popolne in resnične enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko so se radikali vsled pritiska svojih volivcev ločili od demokratov in razbili koalicio, se je moglo od njih pričakovati, da bodo rešili državo iz njenega nesrečnega položaja, v katerega jo je pahnil centralizem, in skušali skleniti sporazum s Slovenci in Hrvati. Iskali so ga, ponudili so ga revizionističnemu bloku, ki se je po volitvah strnil v eno bojno opozicijsko fronto, dasi z različno taktiko. Ker pa je ta blok vedel, da so si radikali zadržali kot rezervo za vladno večino Nemce in džemijetovce, je bil previden. Sporazuma ni odklonil, ker bi bilo to proti njegovim, nešteto krat poudarjenim načelom, pa bi take odklonitve tudi ne mogel zagovarjati pred volivci. Zato blok z radikali ni sklepal o sporazumu, ki bi dal radikalom kot vladni stranki svojo pomoč, radikali pa bi imeli možnost, da s svojo vladno večino s pomočjo Nemcev in džemijeta prelomijo sporazum, kadar jim drago, marveč je odgovoril radikalom na njihovo ponudbo o sporazumu, s protiponudbo predporazuma. Dejal je: Radikali, popravite krivice, ki jih je napravila koalicija, pokažite, da ste sposobni izvrševati to, kar obljubujete, potem pa vam verjamemo in se začnemo pogajati z vami za sporazum, ki je mogoč le na podlagi revizije ustave. Zato revizionistični blok pri pogajanjih za sporazum načeloma ni stavil do radikalov niti ene zahteve, ki ne bi bila v pravno urejeni državi s pravično vlado samoposebi razumljiva. Predporazum je bila torej samo preskušnja radikalov. Blok je imel prav, kakor se je pokazalo. Radikali so upali samo, da dobijo v vlado nadomestilo za Nemce in džemijet, ker so ta dva kluba smatrali samo za potrebno zlo. Ker je zvit Pašić videl, da se mu namera ni posrečila, ni potrdil predporazuma in ko se je parlament sestal, je našel prvi dan člane revizionističnega bloka v opoziciji in to v ostri in stvarni opoziciji.

Protivladna opozicija v parlamentu pa ni bila enotna, ker so jo ločile bistvene programatične razlike opozicijskih klubov. Demokrati so bili centralistični kakor radikali in je njihova opozicija šla samo za tem, da izsilijo od radikalov obnovo stare centralistične koalicije, le Jugoslovanski klub in Jugoslovanski muslimanski klub sta bila v postopanju vsikdar soglasna. Stvarna in ostra opozicija Jugoslovanskega kluba v narodni skupščini je začela ozračje čistiti. Poslanci drugih skupin so začeli razmišljati o programu Slovenske ljudske stranke in so čimdalje bolj spoznavali, da je ta program realen, izvedljiv in edini izhod iz zamotanega položaja. Bevskanje in hujskanje demokratskega časopisa v Sloveniji jih pri tem ni motilo. Tako se je porodila misel o opozicijskem bloku v narodni skupščini, katerega nastop bi bil v vsakem slučaju uspešen le s prihodom poslancev Hrv. rep. selj. stranke. Začela so se pogajanja, ki so pokazala, da je opozicijski blok mogoč le, ako se demokrati odrečejo svojemu dogmatičnemu centralističnemu stališču. Razgovor je pokazal, da je možen skupen nastop, ker vsaka stranka ohrani svoj program, glede politične smeri pa so se toliko približale, da morejo zrušiti radikalno vlado, napraviti konec njeni korupciji in sestaviti na njeno mesto drugo vlado, ki bi izvršila apel na volivce. Volivci naj bi odločili ali so za dosedanjimi preživeli centralistični režim, ki je rodil toliko gorja, ali pa so za sporazum in enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Slovenska ljudska stranka, Hrvatska republikanska seljačka stranka in Hrvatska muslimanska organizacija so po svojih vodstvih izjavile, da odobravajo tak izhod iz

sedanjega neznosnega stanja. Sedaj so odločevali tudi demokrati. Pri njih je bila stvar težja vsled njihove centralistične preteklosti. Marinkovićev načrt je pomenil prvi poizkus, preokreniti centralistično politiko demokratske stranke k reviziji ustave. Takoj se je pojavila tipačja Pribečevićeva struja, kateri pripadajo demokrati v Sloveniji s svojim edinim poslancem Reisnerjem. Ta struja je igrala dvolično vlogo; ni se upala odločno in očitno nastopiti za centralizem, ker so se ji začela izpodmikati tla, upala je pa še vedno, da prodre. Ko je pa videla, da je osamljena, silno osamljena v stranki, je klonila. Poslanec Reisner se je v tej dvolični vlogi izmuznil od glasovanja. Ožji glavni odbor DS in demokratski klub sta odobrila politiko g. Davidovića. S tem je dana realna podlaga za opozicijski

blok, ker ni več nobenega dvoma, da se bo tudi širši glavni odbor DS izrekel za Davidovićevo politiko. S sklepom ožjega demokratskega odbora in demokratskega parlamentarnega kluba pa ni samo omogočen opozicijski blok, marveč je storjen tudi prvi korak k reviziji ustave.

Srbski demokrati, ki so povzročili preokret v demokratski stranki, so s tem korakom pokazali, da so znali položaj v državi in potrebe državne boljše presoditi nego radikali. Ne dvomimo, da se radikali že danes bridko kesajo, da niso izpolnili zagrebeškega predporazuma, ki bi jim bil omogočil pristop k definitivnemu sporazumu. Danes bi Boga hvalili, ako bi imeli še enkrat zamujeno priložnost, ki je nimajo. Verolomstvo jih je samo kaznovalo.

Demokrati za parlamentaren sporazum.

DAVIDOVIĆ POOBlaščen ZA PODPIS PARLAMENTARNEGA SPORAZUMA Z JUGOSLOVANSKIM KLUBOM IN JUGOSLOVANSKIM MUSLIMANSKIM KLUBOM. PRIBIČEVIĆ IN TOVARIŠI POGORELI.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) Po dvadnevem razpravljanju sta danes zvečer tudi ožji glavni odbor demokratske stranke in demokratski poslanski klub izvršila formalno odobritev dosedanjega delovanja Lj. Davidovića v smeri sporazuma s strankami federalističnega bloka. Na ta način so vse v poštev prihajajoče stranke izrekle svojo principielno pripravljenost za sporazum. O tem sklepu je bil po seji ožjega glavnega odbora demokratske stranke danes zvečer izdan naslednji komunikat: »Klub poslancev DS je vzel na znanje poročilo g. Ljube Davidovića, načelnika DS, o predlogu sporazuma z Jugoslovanskim klubom in Jug. muslimanskim klubom in je po vsestranski debati na sejah 6. in 7. marca sklenil: da se predloženi parlamentarni sporazum sprejme in da se pooblašča predsednik, da ga podpiše.«

Belgrad, 7. marca. (Izv.) O sejah demokratskega kluba izvezo nekatere podrobnosti, ki so za stanje v demokratski stranki dokaj zanimivi. Oba dni je govorilo 29 govornikov, dočim so ostali kratko izjavili in se v podrobnosti niso spuščali. Od 29 govornikov je velika večina govorila v najlepšem tonu za sporazum s Hrvati in Slovenci brez ozira na levo in desno. Od srbskih članov DS je govoril prvi samo bivši notranji minister Timotijević, ki je podal svoje pomisleke in izjavil, da se kljub temu smatra solidarnim z vsakim sklepom, četudi se sprejme z večino enega samega glasu. Zahteva pa, da se v slučaju, da se ta politika izkaže, da ni prava, ta večina podvrže nasprotni stranki v danem momentu. Se bolj odločno v tej smeri so nastopili prečasniki demokrati. To sta Pribečević in Budisavljević kot voditelja teh demokratov. Oba sta izvajala, da

imajo demokrati na Slovenskem in Hrvatskem čisto poseben položaj in da zato ne morejo odobravati tega sporazuma, ker nimajo nobenih garancij, da se ne bo politika tega bloka gibala v smeri revizije ustave. Oni so proti vsaki reviziji in stojijo neomajno na stališču centralistične vidovdanske ustave. Ker argumenti Svetozarja Pribečevića niso napravili nobenega vtisa na prisotne, je sam Pribečević končno izjavil, da se z navedenimi rezervami podvrže sklepom večine, da bodo on in njegovi tovariši sedeli s tem blokom v parlamentu. Vendar prosi glavni odbor DS, da naj ga s kakim preveč dalekosežnim sklepom in taktiko ne sili, da bi bil primoran zapustiti demokratski klub in izstopiti iz DS. Njegovemu mišljenju se, kakor rečeno, ni pridružil nihče od srbskih poslancev DS, razen Timotijevića in Vukosavljevića, temveč so vsi odobrili delovanje Davidovića in njegovo izvajanje o potrebi sporazuma. Glasovalo se je z dviganjem roke. Vsi člani glavnega odbora DS so glasovali za sporazum, od članov poslanskega kluba pa so glasovali proti: Svetozar in Valerijan Pribečević, Timotijević, Vukosavljević in demokratski poslanci iz Hrvatske: Budisavljević, Wilder in Kahlenberger. Dr. Lukinić, dr. Krizman in Jožef Reisner, ki se jih tudi prišteva tej ekstremni centralistični struji, niso bili navzoči pri glasovanju. Zmaga Davidovića je torej popolna. V poslanskem klubu DS lahko Pribečević računa le na pet hrvatskih, na en slovenski in na dva srbska glasova. Vsi ostali srbski poslanci pa so bili proti šovinistični centralistični politiki Pribečevića in dr. Žerjava.

ODMEVI V ZAGREBU.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se govori edino le o akciji opozicijskega bloka. Splošno se sodi, da Nikola Pašić ne bo podal demisijske tudi po verifikaciji poslanskih mandatov HRSS, marveč bo počakal prihoda Radičevih poslancev, ker da radikali smatrajo sedanje držanje HRSS samo za taktičen manever, da se prisili Pašićeva vlada k demisiji tudi brez prihoda Radičevih poslancev v Belgrad. Vlada prepričanje, da bodo radikali poskusili vse, da se do zadnjega trenutka obdrže na vladi. Glede verifikiranja poverilnic se smatra, da se verifikacija ne bo zavlačevala, ker bi to ne imelo nobenega smisla.

GOVORICE O RADIČEVI VRNITVI.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se govori, da se bo predsednik HRSS Stjepan Radić v slučaju povoljne rešitve notranjepolitičnega položaja v kratkem vrnil v Zagreb.

Narodna skupščina.

PRORAČUN PRAVOSODNEGA MINISTRA SPREJET.

Belgrad, 7. marca. (Izvirno.) Narodna skupščina je danes nadaljevala in končala razpravo o proračunu pravosodnega ministarstva. Govorili so demokrat Penović,

radikal Mita Dimitrijević in pravosodni minister dr. Perić. Ko je omenjal šerijatska sodišča, je prišlo med radikali in bosenski muslimani do burnih prizorov. Po govoru dr. Perića je bil proračun ministarstva za pravosodje sprejet. Prihodnja seja se vrši jutri.

Ratifikacija konvencij z Italijo.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) Danes je znanje ministarstvo poslalo našemu poslaniku v Rimu vse potrebne dokumente, da jih izroči rimski vladi, in sicer tiste, ki se tičejo konvencije o poštini hranilnicah na Dunaju, ki je bila sklenjena aprila 1922, da bi se mogla ratificirati. Danes pa je izročil naš poslanik italijanski vladi vse potrebne za ratifikacijo konvencije, ki je bila sklenjena aprila 1922 med nasledstvenimi državami o arhivih.

Trgovinska pogajanja.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) Za eksperta v pogajanjih za trgovsko pogodbo z Italijo je imenovan g. Ivan Hribar in g. Viergartner, advokat na Reki.

Belgrad, 7. marca. (Izv.) Danes je imela druga sekcija sejo pod predsedstvom dr. Rybačevića in je razpravljala o pravicah konzulov.

IZ ČESKEGA PARLAMENTA.

Praga, 7. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Svehla je na današnji seji odgovarjal na razne interpelacije glede zadnjih afer. Rekel je, da se slične stvari niso dogajale samo na Češkem, ampak v vseh državah vsega sveta. Korupčne afere so plod poveljne morale in degeneracije, ki obsega vse narode, vse države in vse vere.

STRESEMANN O NALOGAH NEMSKE POLITIKE.

Berlin, 7. marca. (Izv.) Minister zunanjih zadev dr. Stresemann je naglašal v svojem današnjem govoru, da je glavna naloga nemške politike v tem, da prepričuje antanto, da je antantina politika pogubna ne le za Nemčijo, ampak za vso Evropo. Glede stroškov za zasedbo je ugotovil, da jih bo težko mogoče znižati. Nadalje je govoril v prilog priznanja mirovnih pogodb, ker vsebujejo te pogodbe tudi točke, ki so za Nemčijo dobre.

VOJAŠKA KONTROLA V NEMČIJI.

London, 7. marca. (Izv.) V političnih krogih so zelo zadovoljni, da je veleposlaniška konferenca odobrila novi načrt za vojaško kontrolno komisijo v Nemčiji. Vlada bo tudi v Nemčiji načrt sprejela in sicer že zaradi raznih finančnih olajšav.

TRGOV. POGODBA MED AVSTRIJO IN NEMČIJO.

Berlin, 7. marca. (Izv.) V Berlin je prišla deputacija avstrijskih trgov. zbornic pod predsedstvom avstrijskega trgovskega ministra. Namen poseta je, da se čimprej začne pogajanja za sklep redne trgovske pogodbe med Avstrijo in Nemčijo namesto dosedanje začasne pogodbe.

MEDNARODNO POSOJLO MAŽARSKIM.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Hanolau, Robert Cecil in Bonin-Longare so danes podpisali zapisnik o dovolitvi mednarodnega posojila za Mažarsko.

STAVKA BANČNIH URADNIKOV NA DUNAJU.

Dunaj, 7. marca. (Izv.) Strajk bančnih uradnikov bo kmalu končan. Principielno so se uradniki zedinili z zastopniki zavodov. Delati bodo začeli mogoče že v soboto, gotovo pa v ponedeljek.

REKONSTRUKCIJA TURŠKE VLADE.

Angora, 7. marca. (Izv.) Izmet paša je izpeljal rekonstrukcijo kabineta. Sam si je zopet pridržal predsedstvo in zunanje zadeve.

PORAZ SPANSKIH ČET.

London, 7. marca. (Izv.) »Daily Mail« javlja, da so Kabili španske čete popolnoma potolkli in ujeli 600 mož.

Telovadna akademija Šentpetrškega Orla v nedeljo 9. marca ob 8 zvečer v Unionu.

Dr. L. S.

Belgijska šola.

Belgija je na glasu kot zelo kulturna država z gosto naseljenim, bogatim in omikanim prebivalstvom, čigar verska in narodna zavednost je na višku. Belgija je prehodno ozemlje, kjer se stikata dve rasi: romanska in germanska; tekmovalje med obema je poleg ugodne zemljepisne lege dvignilo deželo na sedanjo višino. Zakaj vsi trije narodi: Valonci, Flamci in Nemci so črpali iz zakladov svojih rojakov v cvetočih samostalnih državah izven lastnih meja, pri katerih so našli zaslombe in pa vzpodbude; v tem oziru je Belgija precej podobna Švici.

In kakor slovi Švica kot izborna urejena država, tako je tudi Belgija ponosna na svoje moderne uredbe, ki skušajo nuditi vsakomur, kar mu gre. Da se pri tem pozna premoč francoskega vpliva, je naravna stvar, ker je francosko govoreči valonski del nosilec starejše, jačje kulture. Vendar pa se je državna nestrpnost Francije v nacionalnem in verskem oziru ustavila ob meji in dala tukaj mesta dokaj svobodnemu udejstvovanju vseh narodnosti.

V času, ko se pri nas postavljajo temelji za preureditev našega šolstva, mogoče ne bo odveč, če povzamemo nekatere smernice, ki so merodajne pri vzgoji mladine v Belgiji. Govorimo predvsem o srednjih šolah, ki stoje pod javno upravo.

Prvo je načelo prostosti. Svoboda tistim, ki sprejemajo pouk: izbirajo si lahko zavod, ki jim je všeč; svoboda onim, ki imajo namen, dajati pouk: dano jim je na prosto, da odpirajo šole brez kakšnega dovoljenja in brez dokazil učne in moralne sposobnosti. — Pouk je svoboden in se ne sme nikdar omejevat; če se le giblje v mejah zakonov. — (Zakon z dne 2. jun. 1850.)

Zato imajo v Belgiji poleg državnih šol na vseh stopnjah — od ljudske do visoke šole — povsod tudi občinske in privatne šole, največ take, ki jih vodi katoliška duhovščina. Te slednje so enako pravne s prvimi, če imajo le isti program in sprejemajo državno nadzorstvo. Ko je bila vpeljana 15. jun. 1914 šolska obveznost od 6. do 14. leta, so bile priznane proste (samostanske) šole postavljene v isto vrsto z občinskimi tudi glede javnih prispevkov in plač.

Tako imate razne državne »atenéjeve« (popolnih srednjih šol) in »srednjih« šol (to so trirazredne nižje srednje, strokovne in meščanske šole, združene v en tip, ki imajo poleg splošnega lahko tudi trgovske, obrtne ali poljedelske oddelke) tudi še pokrajinske in občinske ter zasebne zavode (kolegije). Nekatere izmed javnih podpira država; na sličen način pa tudi občine radi prevzemajo pokroviteljstvo nad zasebnimi zavodi ter jim naklanjajo prostore ali denarno pomoč. Če sklene občinski svet, da ustanovi ali podpre srednješolski zavod, predloži ta sklep v potrditev stalnemu oddelku pokrajinskega sveta, v sporih pa odloča kralj. Učno osebje mora biti zavarovano za starost.

Popolni kr. »atenéje« (gimnazije) imajo 7 razredov, lahko tudi dve sekciji za učenje dveh narodnosti. Razdeljeni so na humanistični in moderni oddelek. Prvi se razcepi s tretjim leto mna latinski in latinsko-grški, drugi s petim letom na realni in trgovski del. Priključena ji mej včasih vadenica (6 let) ali tudi nižja srednja šola. Vse to se ravna i po želji in odločbi krajevnih činiteljev. In to je drugo važno načelo.

Pokrajina ali občina si izbere vrsto šole ter preskrbi in vzdržuje primerno po-

slopje, opravo, učila; prispeva tudi največ eno tretjino k tekočim stroškom. Pri nižji stopnji se lahko odločijo opiraje se na lokalne potrebe za splošno, trgovsko, obrtno ali poljedelsko šolo, pri deklislih za splošno ali za trgovsko. Tako se tudi najlažje smoteno preizkusi primernost in praktičnost zaželenih reform, ne da bi jih počez odklanjali ali forsirali. Ti faktorji odločajo tudi, kateri jezik naj bo poleg materinščine drugi obilglatni ali tretji fakultativni učni predmet. Celo v državnih srednjih šolah, kjer imenuje in nadzira učno osebje vlada, ima glavno besedo krajevni upravni svet. Ta sestoji: 1. iz župana in prvih svetnikov, 2. iz najmanj 4 in največ 6 članov, ki jih imenuje vlada iz dvojne liste, katero predloži občinski svet. Najmanj polovica kandidatov se izbere izven občinskega sveta. Predsednik je po pravu župan ali njegov namestnik. Ta upravni svet se obnovi vsako tretje leto; člani so lahko ponovno imenovani. Pokrajinski namestnik more predsedovati upravnemu svetu »atenéja« ali »srednje šole«, istotako okrožni komisari pri »srednjih šolah« v občinah, ki so pod njegovim nadzorstvom. Mesto upravnega člana je brezplačno.

Neodvisno od posebnih nalog, ki se mu lahko poverijo po splošnih ali posebnih pravilnikih, je specialna pravica upravnega sveta, da izreka svoje pripombe glede knjig, ki se rabijo na zavodu, da izrazi svoje mnenje pri nastavljanju osebja, da sestavi načrt proračuna in račune, da pripravi načrt za notranji poslovni red in da nadzira njega izvrševanje. Proračun, račune in poslovni red uveljavi vlada šele po zaslišanju občinskega sveta in stalnega oddelka pokrajinskega sveta. Razen tega ima upravni svet besedo pri določanju šolnine oz. oproščevanju revnih in pridnih dijakov (ta je znašala n. pr. l. 1922 v bruselskem »atenéju« 120 frankov, plačljivih v 4 obrokih), pri spregledu za vstop predpisane starostne dobe, pri izključitvi dijakov, pri javnih tekmovaljih in razdeljevanju nagrad, pri nastavljanju počitnic, pri stiku z domom. Ker državne srednje šole v Belgiji niso internatni kot so večinoma na Francoškem — tudi tu se vidi večja prostost —, se lahko pogodi župan z dovoljenjem občinskega sveta s privatniki, ki bi hoteli vzdrževati take zavode, če se pokaže potreba po njih pri dotični srednjišoli. (Glej zakon z dne 15. jun. 1881, zlasti člen 1—5 in 11—13.)

V narodno necnotni državi kot je Belgija — šteje blizu 8 milijonov prebivalcev, po jeziku nekako polovico Romanov in polovico Germanov — je velikega pomena primerna rešitev narodnostnega vprašanja. S početka šibkejši Flamci so se vztrajno borili proti zapostavljanju svojega jezika v javnem življenju in dosegli naposled v glavnem svoje pravice: od l. 1898 dalje sta pri upravi, sodstvu in vojaštvu, oba jezika zakonito enako priznana. Flamsko slovstvo in časništvo se krepko razvija. Stremeljenje po avtonomiji je med Flamci tekom svetovne vojne pod vplivom nemške zasedbe še bolj narastlo. Nemška oblast je spremenila l. 1916 drugo državno univerzo v Gand-u (Gent) v flamsko in izvedla leta 1917 ločitev uprave po jezikovnih ozemljih. Z zmago zapadnih sil je seveda nastopila reakcija, vendar je bila z zakonom l. 1920 predpisana za flamski del flamščina kot uradni jezik.

Kar se tiče šolstva, velja danes princip enakopravnosti. Pouk se vrši na ljudskih šolah izključno v materinščini, na vadenicah se poučuje tudi drugi državni jezik, na srednjih šolah sta dva jezika obvezna (francoščina ima to prednost, da je povsod obilglatna, dočim pa valonski kraj

lahko volijo med flamščino in nemščino), tretji je neobvezen, v flamskih pokrajinah ter na modernih in trgovskih oddelkih valonskih šol so obilglatni celo vsi trije (vendar se kot tretji jezik izbere lahko tudi angleščina). Tako vidimo, da pride tudi tistih nekaj deset tisoč Nemcev ob vzhodni meji na svoj račun.

Politične vesti.

— »Samouprava«, glasilo radikalne stranke, je seveda čisto iz sebe vsled jeze, ker je SLS omajala Pašičev korupcijski režim. Zato napoveduje, da bo radikalna stranka v Sloveniji »započela boj proti klerikalizmu« in v to svrhu zbrala okoli sebe vse »napredne elemente«. Ta kulturno-bojni poziv z veseljem povzema »Slovenski Narod«, ki meni, da se vendar enkrat zopet prične zlati čas »farske gonje«, ko bo mogel zlivati na katoliško vero in cerkev svoje blagodišeče izlive.

— Na Zdobal pri Brezicah se je ob priliki občnega zbora krajevnih organizacij SLS v nedeljo, dne 2. marca, vršil shod SLS. O političnem položaju je poročal tajnik Ivan Deželak. Zborovalci so soglasno odobrili taktiko Jugoslovanskega kluba in želijo, da Jugoslovanski klub vztraja v boju za revizijo ustave.

Beleške.

Tutankamon je te dni ušel nadzorstvu starinske komisije egiptovske vlade, se izmotal iz svilenih ovojev, ter jo ubral po aeroplanu v Ljubljano. Najprej se je zgasil v uredništvu »Narodnega dnevnika«, kjer so se ga pristrčno razveselili in ga priporočili tajništvu radikalne stranke za Slovenijo, da ga vpiše med svoje člane. Ko so ga tam intervjuvali o njegovih političnih nazorih, so spoznali, da se popolnoma krijejo z onimi radikalne partije. Potem so mu pa potožili, da se je svet, medtem ko je on 3000 let ležal v grobu, močno izpremenil in da se n. pr. v ljubljanski občinski svet voli po splošni in proporčni volivni pravici in da ima vsak postrežek enak glas kakor n. pr. kakšen farao ali bogati veletržec. »Močno me veseli«, odvrne Tutankamon, »da ideje mojega kraljestva še niso čisto zamrle in da vidim vsaj med nami še verne naslednike politične ideje egiptovskih faraonov.« Nato je gospodom obljubil, da jim, ko se vrne v svojo domovino, veli odpisati sanjske bukve, knjigo modrega vladanja in volivni red starega Egipta, ki so bile zraven njega položene v njegov sarkofag. »Po našem volivnem redu« — je še dejal gospodom — »je v mojem kraljestvu imel virilni glas tudi sveti biki Apis, pa vsi sveti biki po celi deželi, na kar ne smete pozabiti, kadar boste prevzeli vladu v Sloveniji.« — Nato se je prijazno poslovil in odrčal nazaj v Egipt, gospodje od radikalnega odbora pa so zapisali njegovo ime z zlatimi črkami v člansko knjigo radikalne partije za Slovenijo.

Nepopoljšljiv hujskač je »Slovenski Narod«, glasilo demokratske inteligence. V »Slovencu« objavljeno pismo obmejnega duhovnika, ki se pritožuje nad tem, kako slabo skrbi vlada za narodne delavce, izrablja »Narod« v to, da zabavlja zoper »klerikalce«, češ, »da niti za svojo duhovščino nočejo skrbeti«. — Tako zna »Narod« grehe vlade valiti kar enostavno na ramena drugih. Sicer pa je »Narod« do danes vedno pisal, da SLS skrbi izključno samo za duhovščino, mesto da se prizadeva za ljudstvo. Ta list je v svoji zlobi tako neumen, da vedno sproti pozablja, kar je pisal.

Naš »tatiček« »Slovenski Narod« nadaljuje svoja politična razmišljanja. Ker

smo mu včeraj dokazali, da se je hudo zmotil, piše, da v drugih državah ni nobenih revizionistov, danes popravlja, češ, revizionisti so že, toda ne takšni, kakršni so v Jugoslaviji. »V drugih državah se opozicija udejstvuje pri vprašanjih dnevnopolitike, v Jugoslaviji pa vsako pozitivno delo negira.« Kar se tiče SLS, se v smislu svojega avtonomističnega programa od početka države pozitivno udeležuje parlamentarnega dela, kar ve vsak državljani Jugoslavije, samo »Narod« ne, kadar sam misli in ne planka. Saj na tretji svoji strani ne ve, kaj je preplankal iz »Samouprave« na svoji drugi strani. »Samouprava« priznava namreč, da vodi Jugoslovanski klub stvarno politiko. Kako zelo je opesala »Narodova« pamet, dokazuje njegovo nadaljnje vprašanje, čemu SLS ne zahteva revizije ustave v ljubljanskem občinskem svetu, ampak »mirno sodeluje pri praktičnih vprašanjih komunalnega gospodarstva«? — Občinski svet ljubljanski vendar nima nobene ustave, katero bi bilo treba revidirati! »Narod« je na to čisto pozabil. Morebiti pa se posluži te njegove duhovite politične iznajdbe demokratski klub v občinskem svetu in spravi na prihodnji seji v debato vprašanje revizije ljubljanske ustave?

Azijski lažnivec. »Slovenski Narod« je bral naš včerajšnji uvodnik o azijski upravi, ki južnim železničarjem krati, kar jim je po ministru Jankoviću slovesno obljubil. Ker tega ne more tajiti, pa se »Narod« zateka k svoji azijski metodi brezstidnega laganja in trdi, da smo pisali o azijski državi. Namen je očiten: da bi lahko naprej natolceval in lagal, da smo proti državi, kar bi bilo dobrodošlo orožje za radikalni režim. »Narod« ni v stanu zapisati ene besede, ki ne bi bila prostaška laž in hujskanje.

Prva zapoved »Jutrovcev« je: Laži! Čim večkrat se zlažeš, čim bolj se zlažeš in čim nesramneje se zlažeš, tem boljši demokrat si! Na naša z dokazi podprta izvajanja, da je sveta stolica bila vedno za mir in da je le za mir delala, se »Jutrovnovič« brez vsake kršnega dokaza laže, da je »papež med vojno stal na strani Avstrije, Nemčije, Turčije in Bolgarije«. — Nemški demokrati in nacionalci, verni bratci slovenskih, pa se lažejo, da je stal na strani Anglije, Francije in Amerike, seveda tudi brez dokazov! — Navada je pač železna srajca, je dejal cigan, ko ga je sodnik vže v dvajsetih obsodil radi tatvine. Cigan mora krasti, »slovenski« demokrat pa lagati.

Kulturnobojne metode »Jutra«. Glasilo dr. Zerjava, ki je še nedavno vabilo slovensko duhovščino v tabor demokratske stranke, češ da ga bo ta najbolj »ščitila«, taisto duhovščino v svoji številki od petka na najgrši način napada. Pripoveduje med drugim, kako da je »nek spovednik« agitiral v spovednici proti liberalnemu časopisu. — Tudi če bi bil, bi bil prav storil, ker to časopisje neprestano grdi cerkev, papeža, vero in širi nemoralo. Toda pomisliti je treba, da se stvari iz spovednice sploh ne dajo kontrolirati. Tako se lahko poljubno vsak zlaže, da je v spovednici čul to in ono, čeprav morebiti še pri spovedi ni bil. — Take so metode onih ljudi, ki se »v imenu morale« bore zoper cerkev.

Falzifikacije smo dokazali »Jutru«, ko je na podlagi »citativ« iz »Slovenca« trdil, da je SLS »pozdravljala instalacijo radikalnega režima«. — Na to »Jutro« ne more ničesar stvarnega odgovoriti in niti ne poizkuša ne, da bi nas s protidokazi zavrnilo. Zato pa trdi dalje, da smo »radikalni režim pozdravljali«. — Mi smo že rekli, da bi »Jutro« brez laži bilo kakor riba brez vode.

Edmund About: 57

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.

»Na razpolago sem vam,« sem mu rekel. »Samo prej moram še nekaj šepniti na uho Hadži Stavrosu.«

Približal sem se kralju gora in sem mu rekel prav tiho: »Ne vem, čemu sem vam pripovedoval, da ljubi Fotini Harris. Govoril sem z njim in prisegam vam pri glavi svojega očeta, da se toliko briga zanjo, kot ne bi bil še nikoli govoril z njo.«

Starec se mi je z roko zahvalil in šel sem pripovedovat Johnu svoje dogodke z Marijano. »Imenitno,« je rekel. »Zdi se mi, da roman ne bi bil popoln, če ne bi bilo v njem prav nič ljubezni. Tukaj jo je dosti, kar pa stvari ne škoduje.«

»Oprostite,« sem mu rekel. »Vse to ni bila ljubezen. Nekoliko prijateljstva z ene, nekoliko hvaležnosti z druge strani. Vendar pa se mi zdi, da to zadostuje za pameten zakon.«

»Poročite jo, prijatelj, in vzemite mene za pričo vaše sreče.«

»Vi ste to pač zaslužili, John.«

»Kdaj jo obiščete? Veliko bi dal, če bi mogel prisostvovati vašemu svidenju.«

»Rad bi jo presenetil in jo srečal kot po naključju.«

»To je izvrstna misel! Pojutrišnjem, na dvornem plesu! Vi ste vabljeni, jaz tudi.

Vabilo vas čaka na vaši mizi pri Krištodilu. Do tega časa, moj dečko, pa morate ostati pri meni na krovu, da se nekoliko popravi. Vaši lasje so osmojeni in vaše noge razmesarjene; imamo čas, da vse to popravimo.«

Bilo je ob šestih zvečer, ko nas je veliki čoln Fancey pripeljal na krov. Kralja gora so nesli prav do mostu; ni se več mogel pokoncu držati. Fotini se mu je vrgla v naročje s solznimi očmi. Lepo je bilo videti, da so vsi, ki jih je ljubila, preživeli bitko, toda našla je svojega očeta za dvajset let postarane. Morda je tudi trpela vsled Harrisove ravnodušnosti. On jo je izročil kralju s prav ameriškansko priprosto in mu rekel: »Sedaj sva zopet na čistem. Vi ste mi vrnila mojega prijatelja, jaz vam vračam gospodično. Blago za blago. Dobri računi delajo dobre prijatelje. In sedaj, častivredni starec, pod katerim blagoslovljenim podnebjem si nameravate poiskati, kar vam je še namenjenega. Niste mož, da bi se odtegnili delu.«

»Oprostite mi,« je odgovoril z nekim gotovim dostojanstvom: »rekel sem z Bogom tolovajstvu in to za zmeraj. Kaj naj še delam v gori? Vsi moji ljudje so mrtvi, ranjeni ali razpršeni. Lahko bi dobil novih; toda moje roke, ki so razklale toliko glav, mi nočejo več služiti. Na mladini je sedaj, da zavzame moje mesto; toda ne zaupam jim, da bi si znali pridobiti mojega premoženja in moje slave. Kaj naj še napravim s

tem ostankom starosti, ki ste mi ga pustili? Ničesar še ne vem; vendar pa bodite priprani, da bom dobro izpolnil svoje zadnje dni. Moram preskrbeti svojo hči, narekovati svoje spomine. Mogoče bom tudi, če razburjenja tega tedna niso preveč izmučila mojih možganov, posvetil državni službi svoje darove in skušnje. Naj mi še Bog da zdrave duha: preden bo minilo šest mesecev, bom predsednik ministrskega sveta.«

VIII.

Dvorni ples.

V četrtek, 15. maja ob šestih zvečer, me je John Harris v gala-uniformi pripeljal h Kristodilu. Pek in njegova žena sta me slovesno sprejela in pri tem nista mogla zatajiti nekaj vzdihov na račun kralja gora. Jaz pa sem ju objel z veseljem srcem. Bil sem srečen, da živim, in vsepovsod sem videl samo prijatelje. Moje noge so bile zopet zdrave, moji lasje ostriženi, moj želodec potolažen. Dimitrij mi je zatrdil, da so g. Simons, njena hči in njen brat povabljeni na dvorni ples in da je perica pravkar odnesla neko obleko v Tujski hotel. Vžival sem že vnaprej Marijanino presenečenje in njeno veselje. Kristodil mi je ponudil kozarec Santorinskega vina. Zdelo se mi je, da pijem v tej spoštljivi pijači prostost, bogastvo in srečo. Šel sem po stopnjicah v svojo sobo; preden sem pa vstopil vanjo, sem mislil, da moram potrkati pri g. Mérinayu. Sprejel me je sredi velikega kupa knjig in

tem ostankom starosti, ki ste mi ga pustili? Ničesar še ne vem; vendar pa bodite priprani, da bom dobro izpolnil svoje zadnje dni. Moram preskrbeti svojo hči, narekovati svoje spomine. Mogoče bom tudi, če razburjenja tega tedna niso preveč izmučila mojih možganov, posvetil državni službi svoje darove in skušnje. Naj mi še Bog da zdrave duha: preden bo minilo šest mesecev, bom predsednik ministrskega sveta.«

VIII.

Dvorni ples.

V četrtek, 15. maja ob šestih zvečer, me je John Harris v gala-uniformi pripeljal h Kristodilu. Pek in njegova žena sta me slovesno sprejela in pri tem nista mogla zatajiti nekaj vzdihov na račun kralja gora. Jaz pa sem ju objel z veseljem srcem. Bil sem srečen, da živim, in vsepovsod sem videl samo prijatelje. Moje noge so bile zopet zdrave, moji lasje ostriženi, moj želodec potolažen. Dimitrij mi je zatrdil, da so g. Simons, njena hči in njen brat povabljeni na dvorni ples in da je perica pravkar odnesla neko obleko v Tujski hotel. Vžival sem že vnaprej Marijanino presenečenje in njeno veselje. Kristodil mi je ponudil kozarec Santorinskega vina. Zdelo se mi je, da pijem v tej spoštljivi pijači prostost, bogastvo in srečo. Šel sem po stopnjicah v svojo sobo; preden sem pa vstopil vanjo, sem mislil, da moram potrkati pri g. Mérinayu. Sprejel me je sredi velikega kupa knjig in

tem ostankom starosti, ki ste mi ga pustili? Ničesar še ne vem; vendar pa bodite priprani, da bom dobro izpolnil svoje zadnje dni. Moram preskrbeti svojo hči, narekovati svoje spomine. Mogoče bom tudi, če razburjenja tega tedna niso preveč izmučila mojih možganov, posvetil državni službi svoje darove in skušnje. Naj mi še Bog da zdrave duha: preden bo minilo šest mesecev, bom predsednik ministrskega sveta.«

Potvarjanje dejstev je stara taktika slovenskih demokratov. Tako n. pr. piše „Jutro“ v svoji včerajšnji številki: »Po lanskim volitvah so demokrati v verificacijskem odboru zastopali najpoštenjeje stališče, da je treba radičevske mandate, četudi radičevci niso poslali polnomočij, pretresati na osnovi uradnih aktov in jih verificirati, odnosno, ako so sporni, o tem stvariti zaključek... Toda takrat so proti demokratom glasovali tudi Korošci in Spahovi člani verificacijskega odbora... Resnica pa je čisto druga. Takrat se je v odseku razpravljalo o tem, kako postopati z mandati, proti katerim ni bila vložena nobena pritožba. Dr. Kumanudi je takrat v imenu demokratov predlagal, naj se preberijo vsi zapisniki tudi o nespornih mandatih. Že s tem predlogom so demokrati hoteli delati težave verificiranju. Wilder pa je potem, ko je šlo posebej za mandate onih poslancev, ki niso predložili svojih pooblastil, to je za Radičevce, le-te ostro napadel, češ, da so protidržavni, s čimer je imel namen provocirati sklep, da se vsi Radičevski mandati en bloc razveljavijo! Proti temu je odločno nastopil dr. Hohnjec. Nato pa je še Krizman v imenu demokratov skušal vtihotipati resolucijo, da naj bi se Radičevi poslanci pozvali, da pošljejo svoja pooblastila še med časom, ko deluje verificacijski odbor. Tudi to je imelo namen, da se pooblastila razveljavijo! Torej je ravno narobe res nego to, kar trdi „Jutro“.

Donisi.

Murska Sobota. Kuluk. Pred nami leži sedem kuluku podvrženih davkoplačevalcev. — Kdo so ti, nas ne zanima toliko, kakor številke, ki označujejo neposredni davčni predpis za posameznega davkoplačevalca in te številke so tako zagonetne, da moramo iskati rešitve ranje. Evo: 1. trgovka z usnjem in hišna posestnica Ana Gör ima davčnega predpisa Din 2064.82; 2. trgovec z železnino in hišni posestnik Štefan Heklič ima predpisa Din 1970.40; 3. trgovec z železnino in hišni posestnik Josip Kardoš Din 2862.78; 4. trgovec z železnino kot najemnik in lastnik male kočice Janez Nemeš Din 1829.94; 5. trgovec z mešanim blagom in hišni lastnik Samuel Heimer Din 275.82; 6. trgovec z manufakturo in hišni posestnik Aleksander Trautman Din 1644.78; 7. odvetnik in hišni lastnik dr. Janez Cifrak Din 1131.72; 8. odvetnik v tujem stanovanju dr. Ferdo Černe Din 2142.80; 9. odvetnik v tujem stanovanju dr. Joža Goljevšek Din 36; 10. odvetnik in hišni lastnik dr. Ludvik Šimen Din 1592.92; 11. veleposestnik Szapary Din 2862.37; 12. trgovec z manufakturo Hirschl Adolf, Karolina in Kol. Din 8617.25; 13. trgovec z usnjem in hišni lastnik Bela Berger Din 2314.20; 14. krojač in prodajalec izgotovljenih oblek Štefan Majer Din 1087.54; 15. čevljar Karol Kološa Din 6; 16. čevljar France Norčič Din 108.45; 17. gostilničar Josip Turk in posestnik Din 2495.63; 18. tovarnar in posestnik Josip in Štefan Benko 22.884.24; 19. tovarnar in posestnik ter mlinar Geza Hartner Din 1265.31; 20. mlinar in hišni posestnik Ludvik Šiftar Din 1736.47. — Teh 20 slučajev smo napisali zato, da ljudstvo vidi, kako se odmerjajo pri nas davki. K vsemu ni treba drugega komentarja, kakor primerjati samo postavke 8. z 10., 11. s 14. ter kričati slučaj 19. z 20., vse pa s devetnajstim — Hartner! Ali ne bi bil g. vodja davčnega okrajnega oblastva Prelog tako prijazen in nam nekoliko pojasnil, v čem tiči vzrok tako velikih diferenc? N' čudno, če se ljudstvo razburja! — **Prošnja na višji šolski svet v Ljubljani:** Že meseca septembra 1923 se je vršila uradna učiteljska konferenca za Prekmurje v Murski Soboti. Za potne stroške so dobili nekateri učitelji malenkosten predjem, nekateri pa sploh ničesar. Prosimo višji šolski svet, da nam po preteku štirih mesecev povrne stroške, ki smo jih imeli s tem potovanjem.

Dnevne novice.

— **List ustavimo** prihodnji torek vsem p. n. naročnikom, ki niso poravnali za stanka na naročnini. Nedeljska izdaja je torej zadnja, ki jo še prejmo prizadeti. P. n. naročniki, ki imajo v rokah z zastankom označene položnice, naj v lastnem interesu nemudoma dopolnijo zastalo naročnino. — **V Horjulu** je umrl dne 6. marca Janez Čepon, posestnik in občinski odbornik. — **Rodbini** našega zvestega somišljenika iskreno sožalje! — **Opozorjamo** znova na vzorčni vinski sejum v Semiču dne 13. t. m. Otvoritev ob 12. uri po dohodu vlaka. Prijatelji splošno priljubljene »Semičane« pridite v velikem številu. Lanski pridelek je po zatrdilu strokovnjakov posebno dober. Cene so zmerne (od 19 K naprej). — **Občinska uprava** 3. številka je izšla in so jo te dni dobili že vsi naročniki, ki so pravočasno poslali naročnino. Če bi bila pri pošiljavi kaka pomota, naj prizadeti obvestijo upravo. Tisti, ki te številke niso prejeli, pa hočejo ostati naročniki, naj takoj pošljejo naročnino in bodo dobili tudi tretjo številko, ker jih je še nekaj v rezervi. Naročniki naj pridno agitirajo za list. — **Iz umetniškega sveta.** Srbski pesnik Jovan Dučić, ki je v Atenah legacijski svetnik,

je imenovan za častnega člana Društva angleških pisateljev v Londonu; za Rusijo sta isto tako odlikovana Merežkovski in Gorki.

— **Brzjavke**, ki jih pošiljajo meteorološke postaje na posamezne zrakoplovne enote, so državne brzjavke. Poštni minister je z odlokom št. 4808 z dne 1. februarja 1924 odredil, da naj se smatrajo brzjavke, ki jih pošiljajo meteorološke postaje posameznim zrakoplovnim enotam, za državne brzjavke, ki so zaradi tega seveda proste brzjavne pristojbine. Take brzjavke se morajo kar najhitreje odpravljati na naslovne postaje.

— **Telefonska naročnina** za telefone, ki jih imajo časniki v svojih stanovanjih. Poštni minister je z odlokom št. 5074 z dne 30. januarja odredil, da plačujejo od 1. januarja vsi časniki in stalni časniškarski sodrujnik, ki se bavijo samo s časnikarstvom, za telefone v svojih stanovanjih naročnino po razredu »h« telefonskih naročnikov, to je v Ljubljani in Mariboru po 400 Din, v drugih krajih, kjer je več kakor 10 naročnikov, po 300 Din in krajih, kjer ni več kakor 10 naročnikov, po 180 Din na leto.

— **Naselitev zdravnikov.** V Cerkljici, kjer so pogrešali skoro leto dni zdravnika, se je stalno naselil s 1. marcem t. l. kot okrožni zdravnik g. dr. Stanko Pušenjak, bivši zdravnik na splošni in na ženski bolnici v Ljubljani.

— **Slovenska narodna noča** v Belgradu. Kolo srbskih sester v Belgradu je te dni priredilo svoj veliki ples, in sicer v slovenski narodni noši.

— **Padanje zakonov** v Belgradu. Zadnja leta se opaža v Belgradu stalno padanje zakonov. Leta 1920. je bilo v Belgradu 2101 pravošlavnih porok, leta 1921. 1966, l. 1922. 1613 in l. 1923. samo še 1394. V štirih letih je padlo torej število porok za 708 ali malone za 200 na leto. Pri tem pa treba vpoštevati, da je prebivalstvo Belgrada v teh letih znatno narastlo, tako da je postotek padanja še znatno večji. Prvi hip bi se vsiljevala misel, da omejujejo sklepanje zakonskih zvez sedanje gospodarske razmere, ko se ravno najštevilnejšim delavnim stanovom: uradnikom, obrtnikom in delavcem ne godi ravno sijajno. Dejstva pa govore drugače: L. 1923. je bilo med novoporočenci 277 obrtnikov, 188 državnih uradnikov, 186 delavcev, 130 trgovcev, 59 dijakov — ki se v pretežni večini poročajo s svojimi šolskimi tovarišicami —, 52 slug, 43 bančnih uradnikov, 50 zasebnih in občinskih uradnikov, 35 trg. potnikov, 34 kavararjev, 33 inženjerjev in arhitektov, 28 fižakarjev, 26 natakharjev, 23 nižjih in 14 višjih častnikov, 18 šoferjev, 17 žandarjev, 15 godbenikov, 11 zdravnikov, 7 industrijscev, 7 lekarnarjev, 6 novinarjev; ostalo drugi stanov. Iz tega je razvidno, da se ravno bogati sloji odtežajo zakonu.

— **Sodne takse** po novem taksnem zakonu je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani v posebni brošuri, ki velja s poštnino vred 6.50 D.

— **Za obnovitev katol. institucij** v Splitu so darovali: Dr. A. Merhar 100 Din, Jože Rott, kaplan, 50 Din; N. N. 45 Din; Brenc Janez, župnik, 20 Din; Simončič Pavel, kaplan, 15 Din; Ile Andrej, kaplan, 20 Din; St. Premrl 10 Din; Anton Kovačič, kaplan, 10 D; Spendal Janez 15 Din; J. Jovan 10 Din; Kek Franc 15 Din. — Cenjenim darovalcem se iskreno zahvaljujemo in priporočamo se tudi drugim gospodom, posebno pa hranilnicam in občinam, na katere smo se obrnili s posebno prošnjo. — **Društvo »Pavlinovič«.**

— **Esperanto** v poštni službi. Zaradi uvedbe esperanta za poštne in brzjavne stike se poganja Mednarodna esperantska zveza poštne uradnikov. Na temelju številnih važnih podpisov namerava nastopiti na bodočem kongresu svetovne poštne Unije.

— **Reduciranje ministrstev** v Češkoslovaški. Praški listi poročajo, da se bo število ministrstev reduciralo: ministrstva za prehrano, socialno politiko in saniteto bodo spojena v eno ministrstvo, tako se boste tudi zliili v eno ministrstvo poštno in železniško ministrstvo.

— **Telesni ostanki** Stenkievičevih. Varšavski kardinal je dal svoje privolenje, da se telesni ostanki slavnega poljskega romanopisca Henrika Stenkieviča položijo v večno spanje v kripti katedrale sv. Jana v Varšavi.

— **Dobro mleko.** V zagrebški bolnišnici so se bolniki že dolgo pritoževali, da dobivajo slabo mleko. Na pritožbe se dolgo nihče ni oziral. Ker pa pritožbe ne niso ponehale, se je bolniška uprava končno le zganila in uvedla strogo preiskavo, ki je dognala, da so gg. dobavitelji mleka mleku prilivali po 30% (t. j. za eno tretjino) vode. Polcija je nato vsled ovadbe prišla mlekarja Franca Širokega in Milana Zvešla in je oba obsodila na cele — tri dni zapor!

— **Tajnost kleti vojaške bolnišnice** v Belgradu. Vojška bolnišnica v Belgradu slovi kot prilično dobro urejen zavod svoje vrste. Gotovo je da je mnogo boljše kakor civilni zavodi te vrste v Belgradu. Neka posebnost belgrajske vojaške bolnišnice je, da ima obširne kleti, kjer shranjujejo najrazličnejši material. Ves material, kar ga naroči vojno ministrstvo za belgrajsko vojaško bolnišnico, sicer ne pride v klet vojaške bolnišnice, ampak navadno v razne druge, zlasti trgovske kleti, toda nekaj ga vendar pride. In kadar rabijo tak material, o katerem domnevajo, da je kje v kleti, ga gredo v klet iskat. Tako so tudi nedavno iskali neki od zdravnikov zahtevani material, pa ga niso našli. Pri svojem iskanju so pa nenadoma naleteli na neke

ogromne zaboje. Radovedni, kakor so že bili, so šli ljudje bližje pogledat, kaj bi utegnili biti v teh zabojih. Mogoče je le kaj v njih, kar bi prevzela tvrdka Verižnik & Co.? A kdo naj opiše dolge oblike v svojih najlepših upih razočaranih ljudi, ko so našli v zabojih same knjige! In vrhutega še pisane v jeziku, ki ga nihče ne razume in v oni nesrečni latinici! Ljudje so jezno odšli in zaničljivo pripovedovali zdravnikom nekaj o knjigah v bolniški kleti, ki ih je kar na kupe. Ko pa so šli zdravniki ogledovat silne knjižne zaklade, so se prepričali, da so to knjige, ki so jih darovali dobrotorni Angleži uničeni Srbiji pred štirimi leti! Med knjigami so našli dragocene literarne zaklade. Knjižnica v bolniški kleti je namreč obsegala vsa mogoča znanstvena dela britanskega muzeja in razne učne publikacije oksfordske in cambridske univerze. Tu so našli nekaj staroegiptskih rokopisov, dalje učne knjige, od katerih stane samo ena danes 40.000 Din v gotovini, redko zbirko angleških narodnih pesmi, razne redke izdaje londonske kulturne družbe itd. Posebno mnogo je bilo raznih knjig gospodarske vsebine — namenjene mogoče našim finančnim ministrom — ki so pa do malega vse strohnele, kar ne pomenja za jugoslovansko valuto nič dobrega. Vse te književne zaklade so odkrili danes po dobrih štirih letih v kletih belgrajske vojne bolnišnice. Knjige so bile namreč odposlane iz Anglije leta 1920. in so prišle v Belgrad šele leta 1921. V neki knjigi pa so našli pisemce, kjer se spremljevalec zabojev opravičuje, da je bila pot tako dolgotrajna in prosi oproščenja za zakasnitev... Če bodo Angleži brali v belgrajski »Politiki« to zgodovino svojih knjižnih pošiljatev v kraljevino SHS, bodo mogoče spremljevalcu bodajo pošiljatev naročili pred odhodom, naj se nikar ne opravičuje, ampak naj zaboje s knjigami raje kar lepo odda direktno v klet vojaške bolnišnice v Belgradu. Če tam polovica knjig stohne, nič ne de, polovica jih bo še vedno porabnih, tudi po desetih letih...

— **Gospa ministarka.** Prišla je v Stari Bečaj, ki je lepo mesto v Vojvodini. Lepo in mirno mesto, kakor Ljubljana v postu. Meščani delajo, trgujejo, pijejo staro vino in spe. Edina zabava jim je kino. Tako žive mirni Bečejci dan za dnem. Njihovo mirno življenje pa je naenkrat zmotila radostna vest, da se nahaja med njimi prava in resnična gospa ministarka. Tako gospo je treba dostojno sprejeti in pozdraviti. V ta namen so se pričele tako po prihodu gospe ministrike, — ki je mimogrede omenjena takoj po svojem prihodu obolela in ležala v najlepši sobi najlepšega hotela v Bečeju. — velike priprave. Vršile so se dolge debate, kdo bo gospo ministrico pozdravil, kdo ji bo napil, kdo bo sedel na njeni levici, kdo na desnici pri slavnostnem banketu, kajti brez banketa stvar v Bečeju ne gre. Sreški načelnik se je prišel osebno pokloniti gospej ministriki in je naročil vsem podrejenim organom, naj ji gredo v vsem kar najbolj mogoče na roko. In ko je zvedel gospod načelnik, da gospa ministarka zbira prostovoljne prispevke za »ratnu širočad srpsku«, je namignil vsem podrejenim občinam, da mora biti »priloga« jako izdaten. In tako je gospa ministarka »počastila« s svojim obiskom vse urade, obletala vse trgovce, obljubovala Mažarom vladno podporo in Srbom radikalno pomoč itd., dokler ni prišel iz Belgrada brzjav, v katerem notranje ministrstvo svari pred neko »hohštaperko«, ki pa je nosila s seboj v žepu priporočilno pismo in legitimacijo s podpisom notranjega ministarstva v Beogradu!

Koroške novice.

— **k Borba za enakopravnost.** »Kärnten den Kärntnern!« To geslo so bili postavili Nemci za ljudsko glasovanje. Korošec in samo Korošec bodi gospodar na Koroškem. Slovenci so jim bili tedaj bratje in rojaki, s katerimi hočejo bratiti skupno zemljo na življenje in smrt. Na ta način so premotili premnoge slovenskega Korošca, da je glasoval za »Koroško«. Po glasovanju se je seveda muzika na Koroškem kmalu temeljito izpremenila; Slovenci so morali zopet v kot in nad njimi vih-tijo svoj bič ne samo domači Nemci, ampak tudi številni pritepenici, ki jih je privabila na Koroško »bojna fronta«. Med njimi je tudi spodnještajski renegat Ammann, ki je uedavno na nekem zborovanju v Zgor. Rožu nesramno napadal slovensko stranko in ji odrekal vsako pravico do obstoja. Šel je tako daleč, da je gonil Slovence, ki se nočejo ukloniti germanizaciji, enostavno iz dežele. Na sodiščih se kroji pravica z nemškonomacionalnimi škarkami, ljudske šole so domena nemškonomacionalnih strank. — Mesto da bi ustregel željam slovenskega prebivalstva in vpeljal poučevanje slovenščine na »utrakvistični«v resnici že popolnoma nemški hohštajski vodstva odlok, s katerim odreja šolske zbirke za šulvereinske šole ob jugoslovanski meji na Koroškem in Štajerskem. Tako razumevajo koroške oblasti določbe mirovne pogodbe o varstvu manjšin. Ponemčevanje starodavnih slovenskih župnij se nadaljuje, ker vlada zabranjuje povratek slovenske duhovščine in niti vseh tukajšnjih slovenskih duhovnikov noče nastavit (služaj & g. prošta Limpln)! — Tako piše zadnji »Koroški Slovenec«

Štajerske novice.

— **Prevrat 1918.** Prevratne dogodke v Mariboru in tik ob naši severni narodni meji na Štajerskem, v Prekmurju in v Mežiški dolini bom popisal v posebni knjigi. Poziva za podrobne podatke sem poslal osebam, katerih požitvalno delo iz onega časa mi je osebno znano. Morda sem nehoje vendar koga pregledal. Kdor torej ni dobil takega poziva, pa se je vendar udeležil ob prevratu v gori omenjenem ozemlju osvobodjevalne akcije in bi hotel prispevati s kakršnikoli poročilom iz one dobe, naj mi to naznani, da mu pošljem okrožnico z vprašanji. Prevrat pa je seveda potresel na Slov. Štajerskem, v Prekmurju in v Mežiški dolini tudi mesta in druge podeželske kraje, ki sicer niso bili v neposredni bližini današnje državne meje, a se je po odločnem nastopu našega življa v njih vendar mnogo izpromenilo nam v dobro. Dasi takim krajem vsled nedovoljnega gradiva ne kaže posebej obelodanjati svojega prevratnega dela, bi bilo vendar škoda, da se pozabi požitvalni trud posameznika, ali cele občine. Tudi zadevna poročila po novinah iz prevratne dobe so večinoma pomanjkljiva in še ta zdaj že iz spomina. V dosede celotnega pregleda tukajšnjega prevratnega gibanja nameravam tudi to gradivo — seveda ako in kolikor ga pravčasno dobim — vplesti v istočasne zgodovinske dogodke na naši severni meji in prosim vse državne, občinske in župnijske urade, šolska vodstva, društva in sploh vse, ki želijo da se njihovo delo očrta: naj pošljejo potrebne podatke na moj naslov v Maribor do 15. aprila 1924. Posebno naj poročevalci omenjajo prevzetje uradov, narodne svete, narodne straže, shode itd. Neobhodno potrebni so mi zapisniki in uradni spisi narodnih svetov. Po uporabi jih bom vrnil, ali pa — seveda z dovoljenjem lastnikov — oddal z drugim dobljenim gradivom v hranitev Zgodovinskemu društvu v Mariboru. Poročila naj bodo popolnoma nepristranska in naj jih podpisuje več oseb, ako le mogoče take, ki so sodelovale ob prevratu. Dobrodošle mi bodo fotografije, slovenski in nasprotni tisk onega časa (letaki, lepaki, časopisi), sploh vse, kar je v zvezi z našim osvobođenjem. Imena poročevalcev bom navedel v knjigi med viri. — General Maister.

— **Županski tečaji** na Štajerskem. V nedeljo, dne 9. marca, se vrši županski tečaj v Ptuj za ptujsko okrajno glavarstvo, naslednjo nedeljo pa v Celju za celjsko okrajno glavarstvo.

— **Štirokovna zveza** v Rušah. V Rušah se vrši v nedeljo, 9. t. m., ustanovni občni zbor Štirokovne zveze. Delavstvo karbidne tovarne se za novo organizacijo zelo živahno zanima ter ima Štirokovna zveza izgled za velik razmah med ruškimi delavci.

— **Razstava gradbenih načrtov.** Kakor znano, je Kreditna in slavnba zadruga »Mojmire« v Mariboru sklenila od 9. do 16. marca prirediti v veliki kazinski dvorani razstavo gradbenih načrtov s posebnim ozirom na cene, praktične malostanovanjske hiše, samške domove, dom za reveže, dom za tuberkulozne in domove primerne tudi za obrtnike z delavnici v hiši. Ker se žele te razstave udeležiti tudi vnanji interesenti, se je otvoritev preložila od 9. na 16. marca z zaključkom 25. marca. Prijave se sprejemajo do 16., načrti za otvoritev do 13. marca; med časom do zaključka tudi pozneje dospeli načrti, ako se pravčasno prijavijo. Udeležba je prosta posebnih pristojbin in prost je tudi obisk razstave. Po otvoritvi se vrši istotam prvi občni zbor zadruge »Mojmire«.

— **Požar.** V nedeljo, 2. t. m., zvečer je izbruhnil v hiši kmeta Feliksa Kranvogla v Sp. Voličini požar. Ogenj je popolnoma uničil hišno poslopje. Požar je nastal vsled neoprednosti pri pripravah za gostijo, ki bi se imela vršiti naslednjega dne v hiši omenjenega posestnika.

— **Razpečevanje ponarejenih kolkov.** Mariborski policiji se je posrečilo izslediti družbo razpečevalcev ponarejenih kolkov. Aretiranih je pet oseb, med njimi tudi neki carinik Krstič, ki je prišel v Maribor iz Srbije, ki pa je začel poleg carinske službe tudi z dobronosečo trgovino s ponarejenimi kolkami.

— **Prepovedana igralnica.** Na Glavnem trgu v Mariboru je stala več tednov neke vrste igralnica, pri kateri so igrali s stožcem, visečim na vrvi, podirali majhne keglice ter igrali za razne predmete, katere je imejitelj igralnice zastavil. Za igranje moral vsak plačati naprej gotovo svoto. Za reveže je bila ta igra pravi hazard in se je dan za dnem kar trlo ljudi okrog igralnice. Sedaj je mestni magistrat igralnico ukazal odstraniti.

— **Sladi tatili.** Dne 23. februarja je pripeljal voznik trgovcu Kordinarju pri Sv. Marjeti na Dravskem polju več sodov vina ter 50 litrov vsebujoč sodček žganja. Voz je pustil nekaj časa na cesti; ko se je vrnil, je opazil, da je izginil sodček z žganjem. Vse iskanje je bilo brezuspešno, dokler se ni javil neki fant, ki je slišal pri Kalčičevih iz sosedne vasi govoriti o ukradenem sodčku, da je bil zelo težak. Orožniki so takoj izvršili preiskavo pri Kalčičevih in so v resnici našli sodček, že napol izpraznjen. Ukradli sta ga 19letni deklini Rozalija Rodolič in Mar. Kalčič.

Pridobivajte novih naročnikov!

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Trgovska pogodba z Italijo.

KATERIM ITALIJANSKIM PREDMETOM TREBA ZABRANITI ODNOSNO OTEŽITI PRISTOP NA NAŠ TRG.

(Dalje.)

Sadje. Sadjarstvo je pri nas v Sloveniji zelo lepo razvito. Produkcija ne samo lahko krije našo potrebo, ampak nam omogoča izvažati velik del v tujino. Izvoz sadja v dobri letini moremo ceniti na 2.000 vagonov. V našem lastnem interesu je, da omogočimo izvoz sadja v tuje države, a nasprotno da onemogočimo uvoz iz tujine. Pri našem izvozu Italija ne pride v poštev, a v slučaju svobodnega uvoza bi se mogla pojaviti kot konkurent. Radi tega moramo delati za to, da se tuja konkurenca onemogoči z visokimi carinami. Zadostna carina na navadno sadje t. j. jabolka in hruške, je maksimalno 100, minimalno 50 Din za 100 kg.

Eno izjemo vendar moremo dovoliti z obzrom na zaščito slovenskega življa v Julijski Benečiji. Za kraje okoli Vipave in okolice Gorice je bila Slovenija vedno dober trg. Ker so danes ti kraji priključeni Italiji, bodo utrpeli laški kraji pri izvozu zgodnjega sadja ogromno škodo. Na drugi strani Sloveniji primanjkuje zgodnjega sadja, n. pr. češenj in marelic, a prometne razmere ne dopuščajo dovoza iz Bačke. Z uvozom zgodnjega sadja torej naši interes ne bi bili preveč oškodovani, a dovoz sam z ozirom na ne preveč veliko potrebo Slovenije, ne bi mogel imeti zlih posledic za sadjarstvo v obče. Radi tega moremo dovoliti italijanskemu zgodnjemu sadju pristop na naš trg in to za češnje do 30. maja, a za breskve do 30. julija. Dovoljenje je treba smatrati kot koncesijo Italiji.

Carina na češnje maksimalna 10 Din, minimalna 5 Din; breskve maksimalna 20 Din, minimalna 10 Din.

Južno sadje. V tej točki prihajajo v poštev limone, pomaranče, granatna jabolka, mandelji, smokve, oliva, suho grozdje in začimbe. Ker imajo našti predmeti večinoma značaj luksuza, a z druge strani jih moremo v veliki meri nabavljati v državi sami, moramo jim otežiti dohod na naš trg.

Carina mora biti na suho grozdje, ki se pri nas ne predeluje, maksimalno 50 Din, minimalno 30 Din; pomaranče maks. 30 Din, min. 20 Din. Limone, ker se uvajajo v prvi vrsti za bolnike, a jih sami nimamo v državi, so osvobodjene carine; za vse drugo tu ne omenjeno južno sadje maks. 200 Din, min. 100 Din. Carine vključujejo tudi davek na poslovnih promet.

Sočivje. Sloveniji in zapadni Hrvatski primanjkuje sicer zgodnjega sočivja in baš za ta predmet so naši kraji dober trg za Italijo. Ker je produkcija v Bački ogromna in se ne more zgodnje sočivje smatrati več kot luksuz ampak kot hranivo, moramo italijanskemu sočivju zabraniti pristop na naš trg. Prepoved naj se izvrši z ugotovitvijo visokih carinskih postavk in drugih predpisov glede uvoza. Kakor so Amerikanci pred vojno zahtevali radi uvoza sadja in sočivja na njihove trge, da se uvoz more dovoliti samo v njihovi embalaži, tako moremo tudi mi zahtevati iste ukrepe. Ako Italija uvaža sadje in sočivje, more to vršiti samo paketirano v naši embalaži.

Carina: Zeleno sočivje maksim. 50 Din, min. 40 Din. Soljeno, kuhano v konzervah ali drugače pripravljeno maks. 200 Din, min. 100 dinarjev.

Sir. V našem interesu je, da otežujemo dostop na naše trge vsem onim proizvodom, katerih doma dovolj velike množine pro-

duciramo. Sirarstvo je pri nas dosti razvito, proizvajajo se sir dobrih pa tudi finih vrst, a vsi pogoji so dani, da se ta panoga naše agrarne produkcije razvije toliko, da nam ni treba nobenega uvoza več. Stati moramo radi tega na stališču, da zabranimo dovoz sira iz tujine. Italija proizvajajo posebno fine vrste sira gorgonzola in parmezana na naš trg. Z uvozom teh vrst sira Italija sicer še ne konkurira naši sirarski industriji, toda uvoz more vendar preprečevati razvoj našega sirarstva. Dovož sira iz tujine moramo oteževati. Tudi ako dovolimo uvoz, moramo to dovoljenje smatrati kot koncesijo, dano Italiji, za katero moramo zahtevati protikoncesijo. Protikoncesija bi bil svobodni uvoz mleka in sira iz naše države na italijanski trg. Carina za sir maks. 200 Din, min. 50 Din.

Mesni izdelki. Radi izvoza živine se sicer nimamo bati konkurence od strani Italije, ki je sama v tem pogledu pasivna in navezana na uvoz iz naše države. Mesna industrija je v Italiji zelo razvita. Italija izvažajo razne fine klobase, mortadelo, konzervirano meso itd., torej predmete, ki jih ne samo da moremo sami doma proizvajati, ampak katere moremo v veliki meri izvažati. Radi tega je upravičeno udariti na vse te predmete tako visoko carino, da s tem absolutno zabranimo uvoz. Carine: za suho meso in klobase maks. 400 Din, minim. 300 Din; mesne konzerve maks. 800 Din, min. 500 Din.

Carina: za suho meso in klobase največ 400 Din, najmanj 300 Din; za mesne konzerve največ 800 Din, najmanj 500 Din.

g Kolkovanje trgovskih knjig po novih določilih. V trgovskih knjigah so nastali dvomi, ali se tarifna postavka 167. novega taksnega zakona, po kateri se pobira za potrditev (parafiranje) trgovskih knjig, ki se potrjujejo po zakonu, za vsak list taksa po 1 Din, odnosno 50 para, nanaša tudi na Slovenijo, ali pa le na one pokrajine, v katerih so v veljavi trgovski zakoni, ki predvidevajo obligatorično sodno potrjevanje trgovskih knjig po analogiji § 11. trgovskega zakona bivše kraljevine Srbije, češ, da se trgovske knjige v Sloveniji po zakonu ne potrjujejo, ampak jih davčni uradi le kolekujejo. Da prepreči napačno izvajanje zakona in obvaruje svoje interese pred kazenskimi posledicami tega zakona, se je Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo obrnila na finančno delegacijo v Ljubljani, ki je glede kolkovanja trgovskih knjig odločila naslednje: »Po določilu v točki 2 člena 145 taksnega in pristojbinskega pravilnika je plačati takso postavke 167 takse tarife tudi za potrditev knjig, ki jih po zakonu ni treba potrditi, katerih potrditev pa zahteva kdorkoli. Potrditev v zmislu zakona obsega, kakor je z določb pod točkami a in b tar. postavke 167 pomeni, tudi pri nas običajno uradno parafiranje. Ako kdo predloži svoje trgovske knjige, da se mu v zmislu ministrske naredbe dne 9. aprila 1850, drž. zak. št. 187 uradno parafirajo, mora torej tem povodom vsekakor plačati takso postavke 167 takse tarife.«

g III. redni občni zbor Obrtne banke v Ljubljani bo dne 27. marca 1924 ob pol 11. uri dopoldne v posvetovalnici Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. Na tem občnem zboru se predloži bilanca za leto 1923.

g Vsem delniškim družbam s sedežem v Sloveniji! Delniške družbe s sedežem v Sloveniji (S Prekmurjem) se pozivljajo, da predložijo nadzornemu oblastvu tekom 14 dni, potem ko se je po statutarjem določilu vršil redni občni zbor, računski zaključek (bilanco in račun izgube in dobička) za preteklo poslovno leto in od družbinega vodstva overjen prepis zapisnika o občnem zboru, ki je odobril letne račune. Računski zaključek morajo ob-

javiti družbe z delniško glavnico večjo nego en milijon dinarjev v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti in tudi v Službenih Novinah v Belgradu, in sicer z navedbo višine in izplačila dividende.

g Prijave dolgov in terjatev v tujih valutah in v zlatu, nastalih pred dnem 1. marca 1919. V Uradnem listu št. 16 z dne 19. februarja 1924 objavlja ministristvo za trgovino in industrijo, oddelek za kreditne naprave in zavarovanja v Belgradu poziv na vse fizične in pravne osebe v tuzemstvu, naj v lastnem interesu takoj prijavijo svoje dolgeve in terjatve, ki jih imajo iz časa pred 1. marcem 1919 v tujih valutah ali v zlatu — izvzemši avstro-ogrske krone — proti fizičnim in pravnim osebam v avstrijski republiki. Prijave se morajo poslati naravnost gornjemu oddelku ministristva za trgovino in industrijo z naslednjimi podatki: 1. Upnikovo in dolžnikovo ime in njiju priimek, nadalje naslov enega ali drugega; 2. valuto in znesek dolga ali terjatve; 3. obrestno mero; 4. kdaj je (terjatve) nastal? kako? na kakšne činjenice se opira in kdaj so nastale te činjenice; 5. kaj služi za kritje dolga; 6. ali so se vršila doslej pogajanja za poravnavo dolga (poplačilo terjatve) in s kakšnim uspehom; 7. vse druge važne podatke. Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo opozarja vse interese na ta poziv z vabilom, da ji zaradi pregleda in informacije pošljejo prepise svojih predmetnih prijav.

g Mariborski sejem. Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih: 11 konj, 5 bikov, 175 volov, 229 krav in 3 teleta. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 13—16.25 Din, poldebili 11—12.25, plemenski voli 10—11, debele klavne krave 11 do 12.50, plemenske krave 11—11, krave za klobase 9—10, molzne krave 11—13.25, breje krave 11—13.25, mlada živina 11—12.50. — Mesne cene v Mariboru so sledeče: volovsko meso I. 25—27 Din, II. 22—24, meso od bikov, krav in telic 19—20, tetelina 28—32, svinjsko sveže meso 30—40 Din.

g Tržne cene v Zagrebu. Meso: govedina zadnji del 28 Din, sprednji del 27 Din, svinjina 35 Din, sprednji del 32 Din. Par piščancev 75—150 Din, purani po 175 Din, goske od 150 do 237 Din, Zelenjava: zelje 2.50—3.50 Din, pesa 2.50—3 Din, por 3 Din, karfirole 12 do 15 Din, krompir po 1.75 za kg. Mleko 3.50 Din za liter. Surovo maslo 60—70 Din kg, sir 7 do 8 Din.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 332.50 Din, ječmen 320 Din, oves 245 Din, Koruza 245—250 Din, pšenična moka št. 6 310—330 Din, št. 7 270 Din, otrobi 190 Din.

g Evropska konferenca za vozne rede. Po poročilih listov se bo vršila evropska konferenca za ureditev voznih redov v Nici.

BORZA.

Carib, 7. marca. (Izv.) Devize: Pešta 00075, Berlin 000127—000130, Italija 24.68—23.73, London 24.84—24.86, New York 578.13—578.5, Pariz 22.60 do 22.70, Praga 16.70—16.73, Dunaj 00081.1, Bukarešt 3.00—3.10, Sofija 4—4.15, Beograd 7.18 do 7.23. — Valute: nem. avstr. krone 000.82.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) Devize: Italija 343.75 do 346.75, London 344.75—347.75, New York 79.80 do 80.80, Pariz 3.20—3.25, Praga 232—235, Dunaj —11.33 do —11.53, Zürich 13.91—14.01. Valute: amer. dolar 78.87%—79.8.

Ljubljanske novice.

Ij Pogreb ponesrečenega g. Ern. Reicha, ki so ga včeraj pripeljali iz Mainza v Nemčiji v Ljubljano, bo v soboto popoldne ob štiri popoldne z glavnega kolodvora na pokopališče pri Sv. Križu.

Ij Iz magistratne gremijalne seje. Gremijalna seja mestnega magistrata se je vršila

pod predsedstvom g. župana dr. Periča v petek, 7. t. m. Iz seje poročamo sledeče: Ermanu Alojziju se prošnja za podelitev koncesije za avtomobilno prevažanje odkloni. — G. podravnatelj Lauter poroča, da je zadeva Magdalene Krišch radi gostilniške obrti urejena. — Na predlog g. podžupana dr. Stanovnika se sklene priporočiti obč. svetu, da se podeli meščanstvo prosto taks bivšemu obč. svetovalcu g. Jerneju Šerjaku in šolsk. ravnatelju g. Josipu Cepudru, ki praznuje dne 13. marca t. l. svojo 70letnico. — Na županov predlog se nadalje sklene priporočiti podelitev meščanstva mag. slugi Nikolaju Rusu in v pokojnemu mag. pis. ravnatelju Jern. Boltarju. Tudi se priporoči obč. svetu prošnja Zveze krovcev, da se podeli meščanstvo g. Petru Habichtu. — Mag. rač. ravnatelj gosp. Volc predloži 459 računov o prejemkih in izdatkih, ki se potrdijo in dovoli izplačilo. — Uporabna dovoljenja se dovolijo: Fr. Stupici za novo vilo v Knezovi ulici, Ivanu Vizintinu za novo vilo v Močnikovi ulici, Ani Erker za novo skladišče v Slomškovi ulici, Trboveljski družbi za palačo na Aleksandrovi cesti, Sili-Cerar za novo skladišče na Sv. Petra cesti 49, Zalokar-Novaku za novo hišo za Bežigradu, Tvornici util za novo tovarno v Linhartovi ulici, Mestni občini za dve novi stanovanji in dve delavnici poklicnih gasilcev pri Mestnem domu, Ani Verlič za novo vilo na Bleiweisovi cesti, Francu Mikliču za podstrešne sobe v Kolodvorski ulici, tovarni za klej za novo hišico z delavskim stanovanjem. — Stavbna dovolila so se izdala: Justu Piščanec za pralnico v Škofji ulici, Slogradu za peč za emajliranje na Frankopanski ulici, tvrdki ing. Dukić & drug za odprto šupo v Bohoričevi ulici proti prekluku, Mariji Favai za delavnico za brušenje stekla v Kolodvorski ulici, dr. Meglerju se nazidek na pritlični stavbo ob Miklošičevi cesti odkloni in istočasno prekluke že izdano stavbno dovoljenje dr. Pogačniku, Francu Zornadi se dovoli zgradba visokopritlične hišice ob Ilirski ulici, Pavli Pleterski se dovoli zgradba visokopritlične hišice ob Korytkovi ulici, obema poslednjima pa le pod pogojem, da bodo hiše tako zgrajene, da jih je mogoče kesneje za eno nadstropje dvigniti. Francetu Zivcu se zgradba zidarske delavnice med vilami na Prulah odkloni. Predstojništvu hišalnice se dovoli proti prekluku zgradba novih svinjakov, tvrdki Hydra, tovarni akumulatorjev se dovoli zgradba delavnice ob cesti na Južno železnico na zemljišču Zadružne zveze. — Iz referata g. tržnega nadzornika poročamo: Mariji Kavčič se prošnja za prodajo kave in čaja na trgu odkloni, enako se odklonijo prošnje Helene Majdič za prodajo zelenjave v kmečki vrsti, Ivanu Lipahu za prostor na Vodnikovem trgu za mesarsko obrt, Antoniji Trtnik za prodajo sadja, Antonu Sagmeisterju za mesarsko stojnico na trgu v Spodnji Šiški, Mariji Mežnar za prodajo raznih živil na drobno. — Štefaniji Florjančič se dovoli preprosto stojnico Franje Sken za prodajo masla, Mariji Pipp se dovoli prodaja sadja na trgu in Mariji Polajnar prodaja kuhinjske posode na trgu. — Odkloni se prošnja Viljema Gothe za prodajo krtač na zelenjadnem trgu, Mariji Polajnar se zavrne prošnja za preselitev stojnine iz Krakovskega nasipa na Vodnikov trg, Jožefi Cepuder se prodaja slaščič in kruha odkloni, enako tudi prošnje Antonije Javk za prodajo čipk, Hinku Šimencu za prodajo ščetk in čopičev v šolskem drevoredu, Pavli Novak za prodajo raznih prostih predmetov, Mariji Jalen za izvrševanje branjarije v baraki na Vodnikovem trgu, Mariji Žnidaršič za prodajo perutnine, Jerneju Sešku se dovoli prodaja galanterije v šolskem drevoredu, Adelgundi Švajcer se dovoli v njeni stojnici

'Anton Lajović:

Čičerinovi programi.

V naprej je bilo pričakovati, da bo del naše publike, mogoče celo znaten del, napačno razumel moja izvajanja, priobčena v »Slovenec« prejšnji teden pod naslovom »Misli o kulturnem tipu germaniziranega Slovenca«. To se je v resnici tudi zgodilo. Veliko ljudi je moja izvajanja sprejelo tako, kot da bi jaz mogoče hotel izpodrinuti dr. Čerina z njegovega mesta vojaškega kapelnika in to mesto zasedati sam. Mnogi ljudje so smatrali, da gre za popolnoma oseben napad, zopet drugi so moj članek razumeli tako, da hočem dr. Čerinu očitati, kot da je on politično orijentiran nemškutarstvo. Zdi se mi, da je dr. Čerin čutil možnost oziroma celo verjetnost, da se bo moj članek tolmačil, kot da mu očitam politično nemškutarstvo in zato je prvi moment v svojem »Poslanem« tudi tako vehementno reagiral, prav čuteč, da bi bil očitek političnega nemškutarstva zanj v sedanjih časih lahko škrlatno nevar. Kakor kaže njegov današnji odgovor v »Slovenec« pod zaglavjem »Moji programi«, se je med tem prepričal, da je bila njegova prvotna impresija o namenih mojega članka napačna. Prav veseli me, da je spoznal v kratkem času med njegovim »Poslanim« in pa med njegovim današnjim člankom, da ne eksistira tista klika, katera hoče njega in njegove koncerte uničiti, kakor je to mislil v svojem »Poslanem«. V svojem današnjem članku sicer še misli, da mu hoče moj članek vzeti njegovo najsvetejše, namreč njegovo narodnost. Ko se bo še bolj pomiril, upam da bo

tudi v to smer spoznal svojo zmoto, namreč da mu nisem hotel jemati njegove narodnosti, ampak da sem jo hotel le okrepiti. Sicer se mi zdi, da se je dr. Čerin s trditvijo, da mu hočem vzeti njegovo narodnost, obračal na tisti del publike, ki je zmotno moj članek smatral kot za očitanje političnega nemškutarstva in zato razumem, da je tej publiki nasproti, smatral dr. Čerin z zafrkljivostjo zvezan način zagovora za učinkovit, vlad česar preko njegovega zafrkljivega uvoda preidem na dnevni red. Zakaj meni gre za resno stvar.

Na nepoučeno publiko bi v dr. Čerinovem zagovoru najbolj utegnili učinkovati dr. Čerinova statistika iz njegovih programov, katera je zmožna v tej luči, kakor jo prikazuje dr. Čerin, mene pokazati kot človeka, ki je očitno in zavestno delal krivico dr. Čerinu.

Zal mi je, da moram dr. Čerinovo statistiko nekoliko korigirati kot netočno in še bolj žal mi je, da rezultat za dr. Čerina ne bo ugoden.

V svojem »Poslanem« priobčenem v »Jutru« je dr. Čerin med drugim trdil, da je on v letih 1920—1924 izvajal v svojih koncertih 14 slovenskih del in pa 16 nemških. V današnjem njegovem članku se je statistika že spremenila, tako da registrira dr. Čerin 12 slovenskih skladb in 18 nemških. Toda tudi to ni točno. Ker nimam dr. Čerinovih programov na razpolago, ne morem kontrolirati njegovih navedb glede nemških in tujih skladb. Kontroliram ga lahko iz spomina le glede slovenskih skladb. Glede slednjih približem, da dr. Čerin ni izvajal ne od Škerjanca, ne od Ravnika in ne od mene nikake orkestralne skladbe, temveč se je glede nas treh šlo go-

tovo samo za kake pesmi, ki jih je v njegovem koncertu pel kak pevec ali pevka, če se prav spominjam ga. Thierreyeva. Ne glede na to, da je za program odpetih pesmi odgovoren dotični pevec, ne gre v statistiki šteti takih drobnih pesmic z jednako pezo, kot pa recimo kako Brucknerjevo simfonijo ali pa celo Bachov »Pasijon«. Glede Parme se ne morem točno spominjati, ali je šlo za kako orkestralno stvar, ali samo za kako pesem. V dvomu ga štejemo Čerinu v dobro. Glede Adamiča stoji, da je dr. Čerin izvajal samo dvoje njegovih del, namreč »Tatarsko suito« in pa »Iz moje mladosti«. Potemtakem je torej dr. Čerin izvajal samo osem slovenskih del, če mu tudi dvomnega Parmo štejemo v dobro. V Čerinovi statistiki mi ni razumljivo, kako pride do 21 slovenskih skladb, zakaj njegova na drobno našeta slovenska dela dajejo samo številko 15 in ne 21.

Grupacija programov v slovanske, nemške in tujerodne je jako enostavna in za dr. Čerina ugodna, toda ni pravilna. Rusi pomenjajo zase veliko, individualno glasbeno kulturo, ravno tako Čehi, ravno tako Poljaki. Nihče ne bo prekal, da imajo tudi Francozi in Italijani svoje mogočne glasbene kulturne stavbe. Če pa stvar s tega vidika pogledam, pa pridem do precej drugačne slike, kot jo je pa podal dr. Čerin. Omenjam, da glede tujerodnih kultur jemljem za podlago samo lastne navedbe dr. Čerina. Tu vidimo, da so Čehi zastopani z avtorji Dvořák, Smetana, Jiráček z vsega skupaj desetiimi skladbami. Ogromna ruska literatura je zastopana samo s tremi deli dveh avtorjev Borodina in Rimskega-Korjakova. Jugoslovanska literatura je zastopana

samo trikrat: s Stančićem, Biničkim in Dobroničem (katerega je sam Čerin očitno prezrl, ker ga ne navaja v svoji statistiki).

Francozi so zastopani samo z enim delom enega avtorja Saint-Saënsa. Italijani samo z enim delom Cherubinija, Nordijci s tremi deli Griega, španci z enim delom Sarasateja. Liszta je dr. Čerin štel za Mažara, jaz bi ga štel bolj za Nemca. Pa naj ostane Mažar.

Nasproti temu so Nemci zastopani z osemnajstimi deli enajstih mojstrov. Ne glede na to, da nam kot Slovincem in Slovonom ne more biti vseeno, katere kulture se pri nas bolj gojijo, katere manj, se mi zdi najmanj to golovo, da moramo smatrati rusko glasbeno kulturo, dalje češko, poljsko ter francosko in laško najmanj za jednakovredne z nemško. Če pa primerjamo, kako so te kulture zastopane v dr. Čerinovih programih, vidimo, da nemška literatura daleko, daleko presega vse druge pri njem izvajane literature. Napram ruski stoji v razmerju 18 : 3, nasproti jugoslovanski 18 : 3, nasproti francoski 18 : 1, nasproti laški 18 : 1, nasproti poljski 18 : 0, nasproti češki 18 : 10, nasproti slovenski 18 : 8.

Pri tej pravilno prikazani statistiki se zdi vendar jasno, da tvori jedro dr. Čerinovih programov nemška muzika, kar sem trdil v svojem članku in kar je bilo tudi povod celemu mojemu razmotrivanju.

Za danes naj zadošča samo ta stvarna konstatacija. O ostalih mislih dr. Čerina, v kolikor se nanašajo na stvar, o zastrupljenju Talichu, o večnih krasotah in o strupu Beethovnovih, Bachovih in Wagnerjevih del, hočem razpravljati prihodnjič.

prodaja jestvin, Josipu Zagru se dovoli skupno z njegovim očetom boljša stojnica za mesarsko obrt v Solskem drevoredu. Tvrđki M. Stele & Pielick se prošnja za dovoz blaga na Pogačarjev trg med 7. in 11. uro dopoldne odkloni. — Gremij naroči g. tržnemu nadzorniku, da da izgotoviti po načrtu odobrene lesene stolice za prodajo zelenjave v kmečki vrsti na Vodnikovem trgu. — Gremijalna seja je bila ob 8. uri prekinjena in se bo nadaljevala prihodnji teden.

Ij Torej vendar! Zgodilo se je nekaj skoro neverjetnega: Dva ljubljanska mesarja razglasila, da znižujeta cene telečjemu mesu. Kdor pozna razmere na tukajšnjem trgu, se bo gotovo čudil junaštvu teh dveh mesarjev, ki si upata iti s cenami navzdol, pri čemur riskirata mnogo nasprotnosti pri svojih tovariših. Kupujoče občinstvo pozdravlja z zadovoljstvom ta korak v nadi, da bo čimprej sledilo tudi znižanje ostalih vrst mesa, ker so cene pri producentih itak silno padle.

Ij Nepovabljeni pivec. Na Mestnem trgu ima vdova P. F. v zatišju pod gradom skromno točilnico vina. Z njenimi dohodki se za silo preživlja. Umevno je torej, da z vsjo skrbjo pazi na klet, v kateri ima shranjen vir svojih dohodkov. Za vsako kapljo se klet posebe odklene, vino natoči in klet zopet zaklene. Silno pa se je vdova včeraj prestrašila, ko je hotela natočiti iz popolnoma polnega sode, pa je bil čisto »izsušen«. Neznani zlikovci so hodili s ponarejenim ključem ponoči v njeno klet pit, čemur so ji povzročili znatno škodo. Oblast jim je na sledu.

Ij Umrli so v Ljubljani: Katarina Meršol, 32 let. — Terezija Grošelj, iz-roščkova hči, 4 mesece. — Fran Lipicer, krojaški mojster, 47 let. — Vinko Oblak, krojačev sin, 14 mesecev. — Nada Roš, posestnikova hči, 3 leta. — Frančiška Jug, služkinja, 55 let. — Ladislav Klopčič, sin postajnega odpravnika, 4 mesece. — Lucija Mahnič, zasebnica, 78 let. — Marjeta Robas, delavčeva žena, 70 let. — Marija Dolenc, varnostnega stražnika hči, 5 mesecev. — Janez Viri, usnjari, 62 let.

Ij Mestna zastavljalnica ima tomesečno dražbo julija 1923 zastavljenih predmetov 13. marca t. l. popoldne.

Ij Za vojno vdovo in njeno hčerko je daroval neimenovan dobrotnik 800 K. — Iskrena hvala!

Ij Prodaja autobusa. Invalidski odsek bo dne 12. aprila 1924 ob 11. uri na javni dražbi prodal šestdesedežni Fiat-autobus ter se interesente opozarja na zadevni oglas v Uradnem listu in Službenih Novinah.

Naznanila.

Skupno predavanje ljubljanskih prosvet se vrši v ponedeljek ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu o krščanski šoli. Vsak prosveta se ga mora udeležiti saj po 15 članih. — Osrednji odbor ljubljanskih prosvet.

Predprodaja vstopnic za telovado akademijo Sentepterskega Orla v nedeljo ob 8. zvečer v Unionu se vrši še danes (v soboto) v trgovini »pri Niemannu« v Kopitarjevi ulici, v nedeljo pa od 10. do pol 12. ure dopoldne v Unionu (pred veliko dvorano) ter zvečer pred prireditvijo ob 7. ure dalje.

Ljudska visoka šola v Ljubljani. V nedeljo, dne 9. t. m., odpade nedeljsko predavanje Ljudske visoke šole in se prihodnje predavanje vrši v nedeljo, dne 16. t. m.

Gospodno društvo krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavlanskega v Ljubljani ima letos svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 16. marca 1924 ob štirih popoldne v društvenih prostorih na Poljanski cesti št. 16. I. nadst. s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednice. 2. Poročilo tajnice. 3. Poročilo blagajničarke. 4. Poročilo pregledovalnega oseka. 5. Volitev predsednice. 6. Volitev upravnega odbora 20 članic. 7. Slučajnosti. — K mnogobrojni udeležbi vabi upravni odbor.

Načelnost zadruge sebnih-črkoslikarjev, ple-skarjev in ličarjev naznanja, da se vrše pomagalske preizkušnje v prvi polovici meseca aprila. Reflektanti naj vložijo kolika proste prošnje najkasneje do 31. marca t. l. na naslov načelnika zadruge g. Špetiča Stefana, Rimska cesta 16.

Kamniška podružnica SDZ priredi v nedeljo, 9. marca v Društvenem domu v Domžalah pro-svetni tečaj, ki je tako važen, da se ga mora udeležiti, kdor more, posebno pa člani bližnjih društev! Začetek ob pol 8. dopoldne.

Pridite jutri v Skofjo Loko k akademiji orlov-skega odseka, ki obeta biti nekaj posebnega. Poleg telovadbe petje (zbor, samospevi), 2 deklamaciji (Pregelj: Pesem Makabejskih bratov in Zupančič: Duma) itd. igra društveni orkester. Začetek ob pol 8.

Smartno pod Šmarno goro. V nedeljo 9. t. m. ob 3. uri popoldne predava v stari šoli g. sad. nadzornik Humek o sadjarstvu. Ustanovi se podružnica sadjarskega društva. Udeležite se pol-noštevilno podučnega in koristnega predavanja.

Prosveta.

INTERNI VEČER »KLUBA MLADIH«.

Skladbe Matije Bravničarja.

Pretekli ponedeljek je član opernega orkestra M. Bravničar pokazal intimnemu krogu izber svojih kompozicij za klavir in petje in pa skladbe za klavir, katere so prednašali člani opere, dirigenta Matačič in Neffat, mezosoprannistka gđ. Sviligojeva ter baritonist g. Šubelj. Pesmi je spremljala gđ. Mari-ka Vogelink. Že po prvi skladbi (Largo za klavir, igral g. Matačič) sem prišel do spozna-

nja, da je Bravničar prekosil moje že itak do-bro mnenje o njegovih kompozicijah. Na tem Langu lahko človek spozna notranjo in tehnič-no karakteristiko njegove muzike. Bravničar je ekspresionist, arhitektonik, človek, ki se ne zadovolji s tem, da muzicira, nego gradi z mogočnimi granitnimi kamni. Njegove sklad-be so pisane povsem sodobno, v toliki meri sodobno, kakor to delajo v sedanosti najbolj znani komponisti drugih narodov. Poleg mo-gočnega vpliva, ki ga povzroča njegova arhi-tektonika, se v njegovih skladbah, zlasti v pesmih, uveljavlja pristno slovensko občutje, pomešano z lahko melanholijo, vendar se me-stoma slišijo zvoki, ki jih je uho vajeno slišati pri modernih Francozih in Nemcih. Obraz no-tne slike je od daleč najbolj podoben sliki fran-coskih modernih. Od klavirskih skladb so se posebno odlikovale: Largo, Studija, Presto in zadnja od Treh komornih klavirskih skladb, od pesmi pa »Otroci molijo«. Kar se tiče pes-mi, je bilo opaziti, da so njih teksti povprečno boljši od skladb samih, medtem ko ima glas-ba izražati otenke občutij, ki jih besede niso mogle izraziti. Pesmi bi se najboljše označile kot simfonске, predvsem vsled absolutne kon-centracije v klavirju in pa zaradi načina, ka-ko fragmentarno je komponiran pevski glas. V splošnem je smatrati Bravničarjev pojav za razveseljivo dejstvo vsled zdravja, ki se zrcali v njegovih skladbah. Po tej okolnosti je bil Bravničarjev večer žareče znamenje, da se bo njegovo delo ugodno razvijalo in da bo tudi on oddal svoj obolos zato, da se nekoč Slovenija pokaže v svojem pravem sijaju.

Marij Kogoj.

pr V V. umetnostni razstavi »kluba mla-dihe« razstavljajo: Kos V., Kralj F., Kralj T., Mušič, Napotnik, Oražem, Pilon, Serajnik, St-plovšek, Spazzapan, Vavpotič B., Vidmar D., Vidmar N. in Zupan.

pr Na izrednem občnem zboru Strokovega združenja jugoslovanskih oblikujočih umet-nika, ki se je vršil v soboto, dne 1. marca, je bil izvoljen nov odbor, ki se je konstituiral ta-kole: predsednik F. Tračnik, tajnik S. Santel, blagajnik A. Sever, ostali člani: A. Bucik, T. Kralj, R. Kregar, Vl. Šubelj; namestnika: V. Kos in A. Zupančeva. Glede razstave v Hodo-ninu je bilo sklenjeno, da se prepusti prire-ditev slovenskim umetniškim klubom. Ti ima-jo v ta namen sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. v kavarni Emona (gornji prostori) ob 11. dopoldne.

pr Vse obiskovalce N. koncerta jugoslovan-ske komorne glasbe, ki se vrši v ponedeljek, dne 10. marca v Filharmonični dvorani, opozarjamo na tiskani podrobni spored, na katerem je tiskana glasbena razlaga posameznih stavkov obih jugo-slovanskih godalnih kvartetov komponistov Ko-njoviča in Štolcerja. Na sporedu so tiskani tudi kratki življenjepisni podatki. Spored se dobiva v Matični knjižarni.

pr Mladino, tokrat prav posebno ljudskih šol ljubljanskih od 3. do 5. razreda, opozarjamo na ponovitev mladinskega predavanja pod naslo-vom »Mladinska pesem in barba«, ki se vrši jutri v nedeljo, dne 10. t. m. ob 11. uri v Filharmonični dvorani. Spored izvajajo ga. Pavla Lovšetova, gđ. Duka Doubravska, gđ. Slavka Saxova in g. Šubelj.

pr III večer Smetanove proslave v Ljubljani vrši se v ponedeljek dne 10. t. m. v Unionski dvorani. Ta večer bom imeli priliko slišati Sme-tano kot sinfoničnega skladatelja, zastopanega po svojem najodličnejšem delu te vrste, po sinfonič-nem ciklu »Ma vlast«, v katerem opisuje lepoto svoje domovine. Ciklus »Ma vlast« je prav te dni odmeval v največjih dvorinah širom sveta, kjer so najrazličnejši narodi se spominjali enega naj-večjih, ne samo čeških temveč svetovnih dušev-nih velikinov. V Ljubljani svira »Ma vlast« or-kester Zvezde godbenikov za Slovenijo pod vo-dstvom kapelnika Antona Balatke. Občinstvo opo-zarjamo, da ne zamudi izrednega užitka, ki ga mu bo nudil sinfonični orkester ta večer in da so vstopnice v predprodaji v Matični knjižarni.

Cerkveni vestnik.

c. Na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca, bo v Karmelski cerkvi na Selu ob 7. zjutraj slo-vesna sv. maša. Ob pol 4. popoldne pridiga in pete litanije Matere božje.

Kongregacija za učiteljice in kongregacija za gospodinjice pri »Sv. Jožefu« v Ljubljani: V ponedel-jek, dne 10. marca ob pol sedmih zvečer je običajni shod.

Orlovski vestnik.

Orliški kroček v Starem trgu priredi jutri telovadno akademijo. Vse prijatelje in somiš-ljenike najiskreneeje vabimo.

Ljubljanska porota.

Ljubljana, 7. marca.

MORILEC SVOJE ŽENE — OBŠOJEN NA SMRT.

Zločin na podu. Bilo je tri dni pred Boži-šom. Okoli 11. ure dop. je prišla po vasi Volčji potok Katarina Slevčeva. Kakih 7 korakov od so-sedovega poda je začela na podu nenavadno repo-tanje, kot bi tolkel kdo s petami težkih čevljev ob tla, in klicale: »Lojze, pusti me! in pa: »Sugovci pomagajte!« Poslušala je pre-strošena ta ropot. V tem je prišla k njej tudi sosedka Marija Šarčeva. Tudi ona je čula obupne klice in jo vprašala: »Katra, kaj pa je?« In rekla je Katra: »Tle se tepejo; joj, kako on njo tepe, pojava nazaj, Lojze jo bo gotovo ubil!« Šla bi so-

sedi na pomoč, je rekla prva, ko bi šel kdo z mano, toda sama si ne upam. In rekla ji je Marija vsa prestrašena: Ubil jo bo, vendar je težko in nevarno vmešavati se med zakonske. Čuj, čuj ta stok, slišiš to točenje, Bog zna, če jo tolče z glavo ob tla. Ojunačila se je nekoliko Marija, in je dvakrat zakričala proti podu: »Pusti jo, saj jo boš ubil!« In trajalo je to kakih 10 minut, nato pa sta opazili ženski, da je prišel s poda sosed Lojze Kočar; zaprl je za seboj vrata in šel preko dvora, proti hiši. Med tem ste čuli ženski tam pod podom le še slabe onemogle zdihljaje. Že ste hoteli iti na pod, kar se vrne Kočar nazaj na pod. In čuli sta še, da je uboga žena »dvakrat štimo še zagnala, toda silno slabo in bolešno, kot bi izdihnila.« Vse je utihnilo na podu, Kočar pa je odprl vrata, zaprl jih za sabo in poklical je bližnjo sosedo Angelo Repnikovo ter jo peljal na pod. Pokazal ji je ženo, mrtvo na kupu detelje pod lestvo, ki pelje na podstrešje, in ji tožil: »Joj, kaj se mi je pripetilo, padla mi je žena z lestve in se ubila.« Poklicale so prestrašene ženske svoje sosede, ki so jo skušale še oživeti. Toda bilo je vse zaman, žena je bila že mrtva. —

Poklicali so takoj nato dr. Dereanija, ki je preiskal pokojno in je prvi ugotovil, da je bila žena na podu zadavljena.

Prvo priznanje.

Kot storišča so seveda takoj aretirali orožniki njenega moža Alojzija Kočarja, ki je bil rojen 21. junija 1886 na Duplici in se je leta 1910 priženil k tej hiši. Orožnik France Mandele je povedal, da je bil povodom aretacije Kočar iz-redno miren. Šele ko je orožnik dal svojemu to-varstvu povelje: »Veži ga!« se je moč stresel kot mrličen, rekel pa ni ničesar. Pri prvem za-slišanju je povedal Kočar v bistvu tole: Najpreje je priznal, da je v jezi na tleh ležalo ženo pri-tiskal s pestjo čez usta in nos in jo dušil tudi z naglavno ruto in sicer radi tega, ker ga je zmer-jala. Ta robec je našla drugi dan hčerka Marija Kratnarjeva za pečko okrvavljen in omadeževan od sluz. Kakva 3 metra od kraja, kjer so našli ženo mrtvo, pa so dobili tudi njeno umetno zobovje, kar znači, da se je moral vrstiti med obema obupen boj. Tudi sta imela oba, on in ona, praske po ob-razu in po rokah.

V zagovoru

pa je obtoženec to svoje prvo priznanje umaknil in je naslikal dogodek na podu približno takole: »Popravljaj sem na podu vrata, ona pa je nabirala krmo za živino. Vprašala me je žena, koliko je ura. Pri tem pa je opavila, da imam fantovo uro. In nadržala me je ogora. Ti imaš že zopet fantovo uro! — In odvrnil sem ji, da naj mi fant vrne, kar je dolžan. Nastal je prepri in udaril sem jo s pestjo po ustih, da jo je obbila kri. Ona se je raztogotila, začela je kričati: Privlekel si se spet domov, da nam boš vse poizl. (Pri tem bodi omenjeno, da je bil obtoženec ano leto v Ameriki, odkoder pa se je vrnil, ker ni dobil nobenega dela.) Sram te bodi, otroci te žive. Jezen sem jo pograbil za usta, da bi ne vpila, ker me je bilo sram sosedov. Ko je umolknila, sem šel s poda. Vrnil sem se pa takoj nazaj in našel sem jo na kupu detelje. Sto-kala je in se vila nankrat pa se je stegnila po detelji, stresla in obstala mirna, kot bi umrla. Poklical sem ljudi, toda vsaka pomoč je ostala brez-uspešna. Ženo so večkrat napadale duševne sla-bosti in gotovo jo je vsled jeze in razburjenja za-del mrtvoud.

Domače razmere.

Obtoženi Alojzij Kočar se je poročil s po-kojno ženo že leta 1910. Ona je bila že drugič vdova in ji je živel od vsakega zakona po 1 otrok, z zadnjim možem pa sta imela 3 otroke. Ko jo je vzel, je imela ona 39, on pa 26 let. Pri poroki mu je izročila polovico posestva. S početka sta živela mirno, toda kmalu so se pojavili družinski prepri in on je šel v Ameriko. Vrnil pa se je že čez eno leto. Takrat se ga je žena silno ustrašila. On je šel na delo v tovarno »Titan«, toda njej je dajal le malo od svojega zaslužka in je po večini vse zapil. Prepri so bili na dnevnem redu. Zadnji čas pred zločinom pa je postal obtoženec nenadoma ves drugačen. Bil je dober z ženo in otroci in jo je vzel večkrat tudi v gostilno. Bila sta dobre volje in večkrat sta se oba napila preko mere. In ta sprememba je trajala do usodnega dne. Obtožnica mu očita, da je že takrat, ko se je tako nepričakovano spremenilo njegovo obnašanje, napravil trden sklep, da jo ubije in se je obnašal tako hinavsko le zato, da bi odvrnil sum od sebe.

Pričevanje.

Kaj sta izpovedali glavni prič Katarina Slevč in Marija Šarč, smo povedali uvodom. Ostale priče so povedale zanj več obtežilnih stvari: Žena mu je že parkrat ušla in je vložila že tudi tožbo za ločitev zakona, pa sta se poravnala. Bila je si-cer dobra sosedka, vzrok hišnega prepria so bili otroci in pa to, da ji je mož premalo prispeval k gospodinjstvu. Poleg tega je bil on pijanec. Toda tudi o njej pravi neka priča, da je bila huda in jezična, da je malo takih žensk, on pa je bil bolj tih. Če sta se prepirala, je bilo čuti največ njo.

Zdravniški izvid.

Na podlagi obdukcijskega zapisnika sta ugo-tovila sodna zdravnik-izvedenca, da je to popo-lnoma normalni izvid za zadušenje in izkazuje vse kardinalne simptome zadušenja. Umrli je žena edino le vsled tega, ker je prenehalo dihanje skozi nos in usta. Zadušena je bila v nekaj minutah.

Vprašanje.

Senat je stavil porotnikom dve vprašanji in sicer prvo glavno, če je ravnal obtoženec z ženo v namenu usmrtiti jo tako, da je nastopila smrt in drugo dodatno, če se prvo zanika, če je z ženo tako ravnal, sicer ne v namenu jo usmrtiti, da je nastopila smrt. Zagovornik je predlagal še tretje dodatno vprašanje in sicer če je bilo to dejanje brez slabega namena. To vprašanje pa je bilo za-vrnjeno.

Težka obtožba.

Drž. pravdnik je po zaključenem dokazovanju v svoji obtožbi pred vsem poudarjal, da sedi na obtožni klopi mož, soprog, ki je svojo ženo in mater vedel otrok živinsko zadušil. In v tem krutem umoru tam na podu je izzvenel ljubezenski sen žene in matere, ki je bila čista in polna ljubezni. Rojena pa je bila žena ne samo pod nesrečno, marveč pod črno zvezdo in take ljudi čaka ne-izprosna usoda. In tretji zakon te skrbne matere je nosil pečat žalostnega konca. Darovala je žena svojemu možu ne samo srce, temveč tudi polovico posestva, da ga zveže z družino z vezjo hvalež-nosti. Ali zmotila se je, Navetljal se je je mož, ker je bila starejša in sklenil, da se je iznebi. Po preprih je nastal goljufiv sleparski mir, nastala je tišina pred nevihto. Umor je dokazan in tako hu-dodelstvo ne sme ostati brez kazni. Izvedenci so ugotovili z vso odločnostjo zadušenje. Bil je obto-ženec pri zavesti, kaj dela in dvakrat je šel na pod jo moriti. To zahteva kazni, in da ne postane tako tragedije tragedije naroda, prosim v imenu pokojne in v imenu globoko žaljene pra-vice, da potrdite prvo vprašanje.

Zagovornik

je poudarjal, da je bilo za obtoženca usodno, da je vzel mlad starejšo ženo z dvema otrokoma. Čim-bolj so otroci iz prvega in drugega zakona rasli, je bil on pri hiši za masino, ki naj dela. Glede de-lanja pa je skušal porotnike prepričati, da je držal v silni jezi ženo le za usta, da bi nehala zmerjati, ker ga je bilo sram in ni mel zlobnega namena jo umoriti.

Obsodba.

Porotniki so po kratkem posvetovanju po-trdili z 8 glasovi vprašanje glede umora in ob pol treh popoldne je razglasil predsednik senata sodbo: Na podlagi pravoreka porotnikov je obtoženec s tem, da je zatisnil ženi usta in nos, vsled česar je nastopila smrt, zakrivil hudodelstvo umora in se obsodi po § 136

na smrt na vešalih,

kar je edina kazni za to hudodelstvo. Obtoženec je sodbo popolnoma mirno sprejel.

Senatu je predsedoval viš. sodni svetnik dr. Kaiser, votanta sta bila sod. svetnik Golia in sodnik dr. Stojkovič. Obtožitelj je bil prvi držav. pravdnik Domenico, zagovornik je bil dr. Fran. sodna izvedenca-zdravnika pa dr. Maier in dr. Novak.

Porotna dvorana je bila ves čas nabito polna in so čakale množice na obsodbo v vestibulu in celo pred palačo. Po razglasitvi sodbe je bila ob-ravnava zaključena in senat se je šel posvetovati, če ga bo sodišče priporočilo pomilostitvi. — Danes se vrši zadnja obravnava proti Sribanu in tovari-šem zaradi tatvine.

Poizvedovanje.

Izgubil je star mož v sredo dopoldne stare denarnice, v kateri je bil med drugim njegov obrtni list. Najditelj se uljudno naproša, da naj-deno izroči v našim upravništvu, ker je obrtni list za moža velike vrednosti.

Našla se je 5. t. m. v ljubljanskem Tivoliju nikelnasta ura. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi pod št. 44 v tukajšnjem semenišču.

Kupujte

samo v Čehoslovaški. Izrabite zato VIII. med-narodni vzorčni vele-sejem v Pragi 16-23 marca.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opako-vanja	Baro-metar v mm	Termo-metar v C	Baromet-rična vis. v C	Nabo, vetrovi	Padavine v mm
6,5/21 h	737,5	5,4	0,4	jasno vzhod	
7,5/7 h	738,9	4,0	0,3	dež s. v.	12,6
7,5/4 h	739,3	4,4	0,5	sneg vzhod	

TRGOVCEM ČEVLJEV!

Ker smo sklenili v vsakem mestu Jugoslavije — ODDATI SAMOPRODAJO — naših svetovno znanih ČEVLJEV znamke

Salamander

na glavno skladišče na veliko: SALAMANDER, ZAGREB, Ilica 36. 1099

Daklica, stara 16 let, ki je dovršila 5 razr. ljudske šole, želi vstopiti kot UČENKA v trgovino z meš. blagom. Najraje gre na deželo v dobro krščansko hišo. Naslov pove uprava lista pod št. 1250.

KUHARICO

zmožno kuhanja in likanja, sprejmo pri trdnji Andreto, Vič pri Ljubljani. Plača po dogovoru. 1247

HLAPEC

oženjen, brez otrok, priden, pošten, se takoj sprejme v Ljubljani. Kot zaposleni kmetijski ima prednost. Stanovanje je na razpolago, plača po dogovoru. - Naslov pove uprava lista pod št. 1234.

Sprejme se takoj pošten, priden in zanesljiv

HLAPEC
za vsa hišna dela pri trdnji EVAN N. ADAMIČ, vrvarna, Ljubljana. 1272

Medičarski POMOČNIK
trezen in pošten ter dobro izvešan, se takoj sprejme. Plača in druge po dogovoru. - Naslov pove uprava «Slovenca» pod št. 1277.

DEČEK poštenih kmetijskih staršev, s 6 razredi ljudske šole, želi vstopiti kot UČENEC v špecer. trgovino. Več se izve v upravi «Slovenca» pod št. 1073.

Zakonski par brez otrok išče mesto HISNIKA. - Naslov pove upravnštvo «Slovenca» pod št. 1284.

Iščem GOSPODIČNO
k petletnemu otroku kot učiteljico in vzgojiteljico. - Prednost z italijanščino. - Ponudba pod šifro: «VZGOJ. JATELJICA št. 456».

Kot UČENEC želim priti v krščansko hišo v trgovino meš. blaga, kjer bi bila brana in stanovanje v hiši. - Cenj. ponudbe prosim pod: «Priden» na upravo lista.

Manjši, popolnoma nov PIS. STROJ naprodam. Adresa pri upravi lista pod št. 1282.

KROJAČEM

dam na dom dežje obleke; rabim nujno. Ponudbe z navodbo števil in cen na upravo lista pod št. 1281.

Oddam SOBO gospodu in v znanem sestanevalcu v sobo Naslov v upravi pod št. 1285

5000 kron!

Soba za 2-3 mesece, z vhodom s stopnišča, išče samec. Plača do 5000 K mesečno. Ponudbe na upr. pod «5000»

Prodajam pritlično, skoro NOVO HIŠO

z 2 sobama, kuhinjo, 2 obočkanima kletima, malim vrtom in pol orala zemlje; 2 min. od postaje Mokronog-Bistrica na Dol., priprav. za obrt ali letovišče. - Naslov v upravi lista pod št. 1287.

Klavir dobro ohranjen, pripraven za izobraževalna društva, ceno naprodam. Poizve se: Židovska steza 4, kavarna «Merkur», Ljublj.

Prodajam PARCELO

(travniki) na Blejski Dobravi pri Jesenicah, poleg tovarne, priprav. za stavb. prostor in dobavo peska. Več pove F. Ambrožič, Zasp. Bled 37.

Lepo malo POSESTVO
pri Pliberku na Koroškem, 1/2 ure od farne cerkve in šole, 3 orala zemlje, vse v ravnini, 2 poslopji, v dobrem stanju, naprodam radi druž. razmer za 600.000 K. - Naslov: Jak. KOKOSINEK, holar, Ketiše pri Goštanju.

Prodajam 26 dobro ohranjenih, vez. francoskih KNJIG (sloposlovje) za 400 Din; posebno pripravo za knjižnice. Naslov v upravi pod št. 1294

HIŠA v Trzinu
ob glavni cesti, 3 sobe, kuhinja, klet, mesnica, bled in druge pritlikline, priprav. za vsako obrt ali trgovino, naprodam. Izredno ugodno za mesarje, ker se v hiši nahaja mesarska obrt. - Frane Pernice, Trzin št. 34. 1270

HIŠA Z VRTOM

skoro nova, moderna, 10 minut od Novega mesta, radi selitve naprodam za 70.000 Din. Ponudbe pod «70.000» na upravo «Slovenca».

BIKA

dobrega plemenjaka, lepoga, 2 in pol letna, pingav, pasme proda VINKO ARLIN, Ječica pri Ljubljani. 1257

ENONADSTROPNA HIŠA
v središču Ljubljane, s takojšnjim lokalom, pripravnim za vsako obrt, za 150.000 Din naprodam. Ponudbe na upravo pod: «Takojšen lokal».

Iščem POSOJILA

40-60.000 Din proti dobrim obrestim in vknjižbi na prvo mesto na lepo posestvo. - Ponudbe pod: «Jamstvo št. 1264» na upravo lista.

HIŠA, lepa, enonadstr., v promet. kraju, blizu več kovarn, 20 min. do kolodvoznice, pripravna za trgovino ali gostilno, naprodam. Sestoji iz 7 sob, 1 kuhinje in 2 kleti. Zraven spada hlev in nekaj zemlje. - Naslov pove uprava lista pod št. 1269.

Prodajam VOZ (brek)

s tremi sodoči, za 8-9 oseb, s streho, dobro ohranjen. - Cena 5000 Din. M. S., Topole 19, p. Mengeš. 1274

SOBO

s štedilnikom ali s kuhinjo išče mirna ženska takoj ali pozneje. - Pisma na upravo lista pod «MIRNA», 1196

Lepa stavbena parcela

v Rožni dolini naprodam. - Naslov pove uprava «Slovenca» pod št. 1226.

Naprodaj mala kmetija, 1 uro od Kamnika, po zmerini cen. Več pove Iv. Remec, Mošnje 34, pošta Radoljica.

Prodajam POSESTVO

radi preselitve, 1/4 ure od postaje Rtm. toplice ali Zidani most, ki obstoja iz 9 orolov lepe, rodovitne zemlje ter nekaj gozda in na novo zrogulanega vinograda ter lepog sadonosnika, dalje HIŠA, gosp. poslopje, klet, vse v dobrem stanju. Redi se lahko dve govedi in trliko pridela, da se mala družina lahko preživlja. Cena 154.000 kron. Natančnejša pojasnila daje Drago ULAGA, šmarjeta - Rimske toplice. Odgovarjam le, ako je priložena znamka. 1279

VRT v mestu

SOLNENA lega, ograjen, za vrtnarstvo ali za zelenjavo zelo pripraven, se pod ugodnim pogojem odda v najem. Naslov pove upr. pod št. 1273

Restavracija s hišo

v živahn. mestu Slovenije, dokazano najboljši promet, kompl. opremljena, je ceno **NAPRODAJ** samo radi rodbinskih razmer. - Ponudbe pod «ZLATA JAMA 1114» na upravo «Slovenca».

Dve KOČIJI, dve DIRI,

1 KASON, par srednjetežkih KONJ in razno kmetijsko VPREGO proda po ugodni ceni trdnja BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, Ljubljana. - Istotam se kupi po najvišjih dnevnih cenah stara maslenina, baker, cink i. dr. kovine.

DVOKOLESA

otroški vozički, se sprejmejo v popolno popravilo za emajliranje in ponikanje. - Istotam je velika zaloga pneumatike za dvokolesa in otroške vozičke - poceni. «TRIBUNA» F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. - Tovarna dvokoles in otroških vozičkov. 1185

KLAVIRJE

in **HARMONIJE** na obroke: Bösendorfer, Förster, Steinway etc. Vse instrumente za bleb- in strah- godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno. ALFONZ BREZNIK, Ljubljana, Mestni trg 3 (pri magistratu). Najspodob. trdnja Jugoslavije.

Misi. podganc. stenice in šturki

morajo poginuti, ako uporabljate naša preiskavana sredstva; proti mi im in podgancam Din 1.00, za šturke D 10 za stenice Din 10, za molje 6 Din, proti mrčesu 2 in 7-50 Din mast proti njej 5 Din, mast proti njej v oleju 7-50 Din, proti mravljam 7-50 Din, Botor za čiščenje madracov 7 Din Pošljite po povzetje. «Artes» kem. laboratorij, M. Janker, Zagreb 39, Petrijska ulica 3/III.

ARHITEKT in mestni STAVBENIK VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska c. št. 10 - Telef. inter. 103. Ustanov. l. 1850. Se priporoča za ZGRADBE vseh vrst ter izvršuje NACRTE in PRORACUNE.

Trgovina z oblekami za gospode in deca

J. MAČEK
LJUBLJANA
Aleksandrova cesta 12

prodaja odslej tudi prvovrstno perilo za gospode po izredno nizkih cenah.

Stavbene potrebščine,

linolej, asfaltovanja, ksilolitna tlakovanja. - Specijalna sredstva za izolacijo proti vlagi, izsušitev vlažnega zidovja, proti hišni in lesni gobi. - Mavčne plošče. - Strešna lepenka, ruheroid, lesni cement, katran, karbolinej, asfalt, bitumen, mavec itd. itd.

Ljubljanska komercialna družba, LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 18.

Pri revmatskih bolih uporabljajte za masažo pravo Erenyi Diana francosko žganje

Dobiva se povsod Varujte se pred brezvrednimi potvorbami!

Mala steklenica Din 9-
Srednja " 24-
Velika " 48-

Glavno zastopstvo in zaloga: Jugopharmacia d. d. Diana odlo Zagreb, Prilaz 12.

„JUGOEKSIM“

Trgovska družba Vekoslav Pelc in drugovi

Eksport LJUBLJANA Import
VEGOVA ULICA 5

Glavno zastopstvo za Slovenijo in zaloga mlina „Union“, Osijek

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi, poljaki, mleviskimi pridelki, lesom in lesnimi izdelki na debelo in drobno.

Dežne plašče!

iz prvih angleških tovarn od 350 do 800 Din glavna zaloga

Drago Schwab
Ljubljana, Dvorni trg 3

Za nepremočljivost jamčim!

IZREDEN UŽITEK BOŠ IMEL

ČE SI PRIVOŠČIŠ RIMSKO ČAŠO

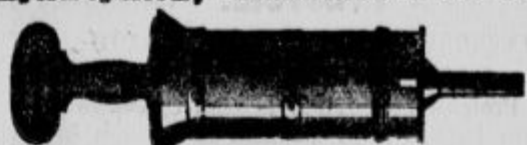
STAREGA LJUTOMERSKEGA BURGUNDCA
LETNIK 1921.

V RESTAVRACIJI NA GLAVNEM KOLODVORU V LJUBLJANI.

JUGOMETALIJA

Ljubljana, Kolodvorska ul. 18

Izvršuje vsakovrstna naročila za kleparstvo vodovodno inštalacijo, kotlarstvo in ključavničarstvo. Vsa naročila se izvrše točno in solidno.

Telefon 729.

Montaža toplodarov.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekte in reference daje **Jugo-Hag**
Ljubljana: Telefon 560
Bohorjeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu se priporoča trdnja

FRANC CERAR družba z o. z.
tovarna slamnikov in klobukov v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4. Popravila se sprejemajo vsako sredo pri Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

Globoko potrfti sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da se je naš blagi, iskreno ljubljani soprog, sin, brat, stric, svak, nečak, gospod

ERNEST REICH

sošef trdnke Jos. Reich v Ljubljani

dne 24. febr. 1924 smrtno ponesrečil v Maincu ob Reni, v starosti 33 let. Zemeljski ostanek milega nam rajnika so bili prepeljani danes, 7. marca, v Ljubljano. — Pogreb dragoga rajnika se bo vršil jutri, v soboto, dne 8. marca ob 11 urah z glavnega kolodvoza na pokopališče pri Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 10. marca, v farni cerkvi sv. Petra ob pol osmih zjutraj.

V svoji tugi prosimo, da se izvolijo sožalne izjave opustiti, in priporočamo tombolji blagega rajnika dobremu spominu.

Ljubljana, dne 7. marca 1924.

Brez posebnega obvestila.

Žalujejoči ostali.